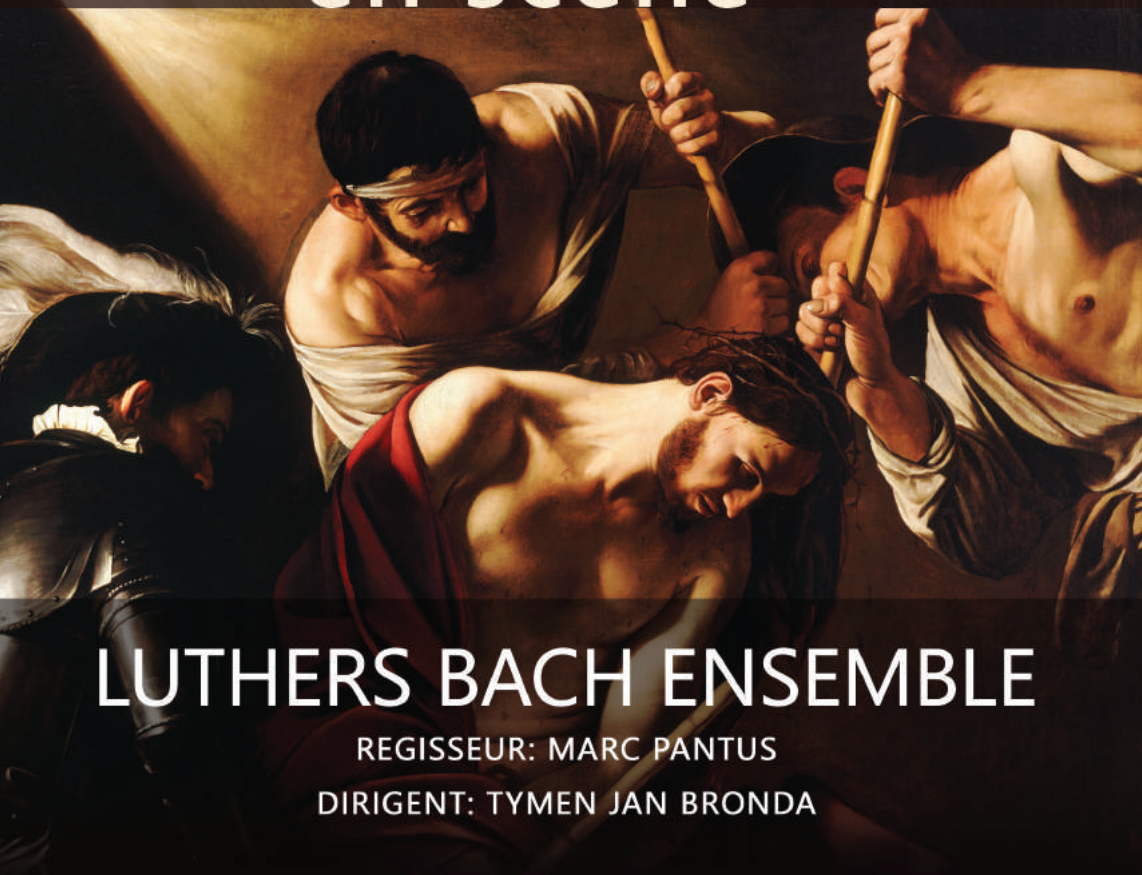

J.S. BACH MATTHÄUS PASSION en scène

LUTHERS BACH ENSEMBLE

REGISSEUR: MARC PANTUS

DIRIGENT: TYMEN JAN BRONDA

LOPPERSUM	do	8 maart	19.30	Petrus & Pauluskerk
KERKRADE	vr	9 maart	20.00	Theater Kerkrade
AMSTERDAM	za	10 maart	14.30	Waalse Kerk
WILHELMSHAVEN	zo	11 maart	17.00	Banterkirche
IJLST	vr	16 maart	19.30	Mauritiuskerk
DOESBURG	za	17 maart	19.00	Martinikerk
GRONINGEN	zo	18 maart	15.00	Der Aa-kerk

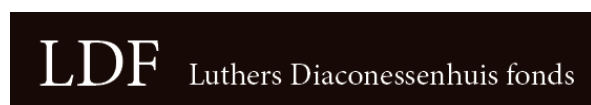
Dit programma is mede
mogelijk gemaakt door:

Hoofdbegunstiger:

overige sponsors en subsidieverleners:

Eenkema-Stichting

Stichting Roode of Burgerweeshuis

boekhandel
daan nijman
roden • umcg
umcg.daannijman.nl

Programma

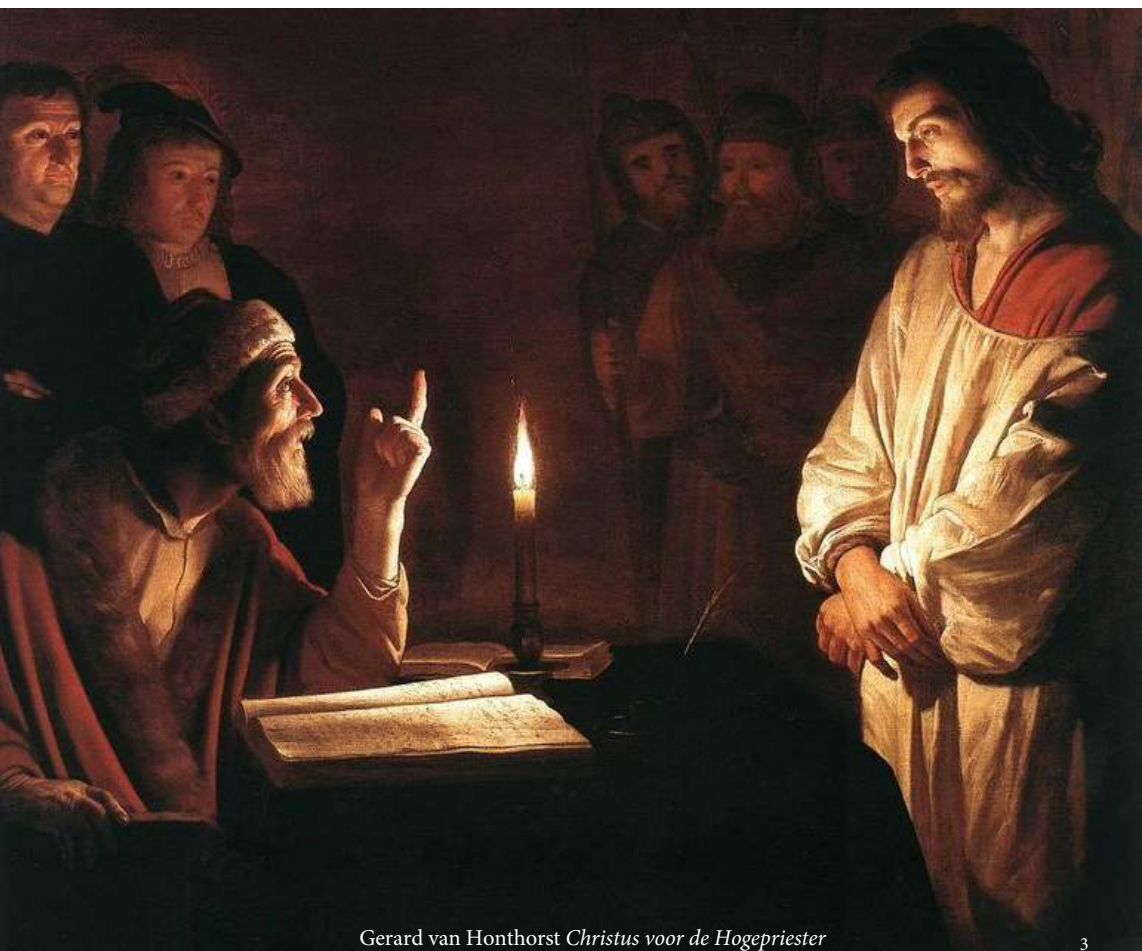
Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Matthäus Passion (BWV 244)

Deel I

PAUZE

Deel II

Voorwoord

De Matthäus Passion, een van de allergrootste kunstwerken in de wereldgeschiedenis, wordt in Nederland veelvuldig uitgevoerd en bezocht. De invoering van de authentieke uitvoeringspraktijk zo'n vijftig jaar geleden was indertijd een verfrissende revolutie en heeft geleid tot nieuwe standaarden in de vertolking van de Matthäus Passion. De verscheidenheid van opvoeringen is tegenwoordig groot en dat biedt kansen voor nog verdergaande opvoeringen. Zo belicht de scenische uitvoering van het Luthers Bach Ensemble aspecten van dit meesterwerk die daarvoor niet zo zichtbaar en hoorbaar waren. Vanaf 2015 heeft het LBE gekozen voor een geësceneerde uitvoering, waarbij zowel de solisten als de koren uit het hoofd zingen en handelingen verrichten die passen bij de inhoud van het verhaal. Ze zien en horen elkaar en maken een directere verbinding met de toeschouwers.

Daardoor wordt de intensiteit van de muzikale ervaring op het podium en in de zaal veel groter. Toch lijkt het niet op een opera of musical; het gaat om een gestileerde, ingetogen dramatisering van het lijdensverhaal van Jezus Christus. Een verhaal waarin vrijwel alle grote menselijke emoties zoals verdriet, liefde, vreugde, angst, haat, verraad, verloochening, eenzaamheid en aanvaarding aan de orde komen en die de luisteraar dankzij de muziek als het ware aan den lijve of, beter passend bij Bach, in de ziel ervaart. In onze geseculariseerde wereld blijkt daar veel behoefte aan te zijn, ook, of misschien wel juist, bij de on- of niet meer gelovigen.

Voor het Luthers Bach Ensemble is deze Matthäus Passion ook op een andere wijze bijzonder. Zeven uitvoeringen op evenveel locaties is organisatorisch en financieel een enorme uitdaging. We zouden dit niet kunnen doen zonder de geldelijke bijdragen van subsidiegevers en sponsors. Wij willen in het bijzonder de Beringer Hazewinkel Stichting, hoofdbegunstiger van dit project, bedanken voor de ruimhartige ondersteuning. Ook een woord van dank aan de gastgezinnen voor de geboden gastvrijheid aan musici en solisten en aan de vrijwilligers voor hun grote inzet bij de voorbereiding en organisatie van de concerten. Verder zijn we heel verheugd over de goede samenwerking met de organisaties in Doesburg, IJlst, Kerkrade, Amsterdam en Willemshaven. Zonder de Stichting Doesburgse Muziekcultuur, de Stichting IJlst750, de Parkstad Limburg Theaters, de Waalse Kerk en de Banterkerche was deze reeks niet mogelijk geweest.

Indien u bereid bent ons te steunen als donateur/vriend, dan verwijs ik u naar de informatie daarover achterin dit programmaboekje. Datzelfde geldt voor geofende amateurzangers die wel eens willen meedoen aan een concert van het projectkoor van de Lutherse Bach Academie. Daar vindt u een overzicht van andere uitvoeringen en activiteiten van het LBE, maar u kunt ook terecht op onze website: www.luthersbachensemble.nl. Graag zien we u terug bij een volgend concert.

Ton Kee

Voorzitter Luthers Bach Ensemble

Toelichting

Regisseur Marc Pantus over de scenische uitvoering van de Matthäus Passion

Zeer recent was ik in Jeruzalem en lopend door de oude stad ontkom je er niet aan de zogenaamde Via Dolorosa te bewandelen. Naar verluidt is het de weg die Christus op Goede Vrijdag heeft afgelegd toen hij met het kruis op zijn schouders zijn kruisiging tegemoet ging. Als er één ding is dat in het oog springt, is het overdreven gewicht van de bijzaken in de kennelijke geloofsbeleving van de christenen die deze plekken opzoeken.

In plaats van inzicht in de boodschap van het hele verhaal doet men zich tegoed aan een rijk gevulde tafel met evenzovele lekkernijen uit de reli-keuken. Hier stond Veronica, hier kreeg hij de doornenkroon op zijn hoofd en daar stond het kruis, of nee toch daar, of misschien ook niet en daar is ie begraven. Verderop in de stad is de plek waar de Hemelvaart moet hebben plaatsgevonden, inclusief voetafdruk in het hardsteen.

Het moet veelal giswerk naar historische plekken zijn geweest, en lijkt meer op reclame dan op iets dat met religie te maken heeft. De kerken die over de vermeende plekken zijn gebouwd, zijn vrijwel zonder uitzondering gevuld met wansmakelijke schilderwerken en kunstwerken, die tot de dag van vandaag worden vervangen door nieuwere en meestal nog afzichtelijkere artefacten. Het goede nieuws is dat het hier om levende religie en geloofsbeleving gaat. Het slechte nieuws is wat mij betreft dat de bijzaken het hebben gewonnen van de hoofdzaak, net zoals in het geval van Anne Frank, waar de persoon belangrijker lijkt te zijn geworden dan haar verhaal als aanleiding te nemen om stil te staan bij zes miljoen vermoorde joden. Dit zijn zeer grote woorden ter inleiding om te spreken over iets onschuldigs als de uitvoeringspraktijk van de Matthäus Passion in Nederland, ik weet het.

Het aantal uitvoeringen en bezoekers van de Matthäus in ons land grenst aan massahysterie. Het stuk is bovendien inmiddels totaal losgezongen van zijn kern en oorsprong. De jaarlijkse gang naar de Matthäus is een ritueel geworden voor veel mensen, die het stuk vrijwel allemaal uit het hoofd mee kunnen zingen. Ook de wijze van uitvoeren is onder invloed van enkele dominante stromingen vastgeklonken in dogmatische tempi en tekstinterpretaties, al dan niet uit naam van historisch bronnenonderzoek. Het stuk is een litanie geworden, een rituele bezwering op muziek waarbij de levende muzikale taal is vervangen door zich herhalende, bezwerende formules.

Bach heeft zijn eigen uitvoeringspraktijk gekregen die ver af staat van wat in de eerste helft van de 18de eeuw gebruikelijk was. Ik heb wel eens gezegd: als je van een cantate of een Passion van Bach de tekst in het Italiaans zou vertalen, en als componist Händel zou vermelden, dan zouden dezelfde noten totaal anders uitgevoerd worden. Dit alles is te wijten aan de heiligverklaring van Bach en zijn Matthäus Passion.

Ik hoef hier niet te schrijven dat de muziek van Bach superieur is, dat is algemeen bekend en ik heb niet de behoefte daaraan te tornen. Waar ik wel aan wil tornen is aan de eerder genoemde sjabloon-uitvoeringen van de Matthäus. Hier kom ik terug bij het begin van mijn betoog, waarbij de hoofdzaak, de mededeling van Bach, is verdrongen door bijzaken als tempo, frasering, articulatie en meer van die in onze tijd als gouden kalveren aanbeden dingen, waarmee elke discussie de das om wordt gedaan.

In mijn enscenering ga ik uit van niets. Er zijn geen decor, geen kostuums, geen rekwisieten en er is geen vaste rolverdeling. Er is alleen het simpelste licht, net genoeg om het gebodene zichtbaar te maken. Wat overblijft, is een zo helder mogelijk skelet van het stuk, waarin de muziek zijn dienende rol terugkrijgt.

De Matthäus kent drie lagen:

- laag 1 - de evangelietekst - het relaas verteld door iemand die er bij was, in pakweg 33 na Chr.
- laag 2 - de aria's - details uit het gruwelijke verhaal verklaard voor en door 18de- eeuwse gelovigen.
- laag 3 - de koralen - hyper-individuele en tegelijkertijd eensgezinde volkszangen met persoonlijke inzichten naar aanleiding van het vertelde verhaal. Deze laag speelt zich af in het heden.

In mijn encensering doet - met uitzondering van de evangelist en de Christusfiguur - iedereen alles. De koren bestaan voor een deel uit de solisten die ook aria's en duetten zingen. Het gevolg is dat iedereen voortdurend moet schakelen tussen de personages die ze gedurende het stuk zijn. Nu is men het volk in het jaar 33, dan weer een kleine groep apostelen, dan weer (in het geval van de kleinere rollen) een hogepriester of een enkele specifieke apostel. Mijn doel is het om via het intense begrip van de muzikale en literaire tekst van de Matthäus het stuk te ontdoen van zijn sacrosancte aureool, wat voorkomt dat mensen in het nu, wij allen dus, op dit moment iets kunnen meemaken. Er moet voor gezorgd worden dat het stuk nu, op dit moment, voor ons iets te betekenen heeft.

De scenische middelen zijn daarbij beperkt en subtiel. Veel van de dingen waar we aan werken, zullen door een deel van het publiek misschien niet eens worden opgemerkt. Mijn werk bestaat er voor een deel uit om de gebruikelijke zaken te organiseren. De dienstregeling van de voorstelling zal ik maar zeggen. Dit is het minst interessant, maar moet gebeuren want de spelers moeten weten wat er te doen is, zeker met de beperkte tijd die ons op elke speelplek is gegund om de voorstelling aan te passen aan de plek.

Vervolgens ga ik aan de slag met de aria's. Wat zing je, voor wie zing je en wat vinden die mensen daarvan. Alle aria's bij Bach verkondigen een heilsboodschap. Het is vrijwel altijd een positieve mededeling die gedaan wordt: het kruis is daadwerkelijke zoet en de gifbeker is niet bitter, integendeel. Deze eenvoudige vergelijkingen zijn exemplarisch voor de teksten van het zogenaamde piëtisme, de religieuze stroming waartoe Bach en zijn oratoria behoren.

De koren vormen soms letterlijk het publiek waar de zanger/es voor zingt. Zij fungeren als de overtuigen achttiende-eeuwers die zich, toen net als nu, niet kunnen voorstellen dat iemand dat kruis zoet noemt of de gifbeker graag wil leegdrinken. Maar de aria-zanger/es kent het einde van het verhaal inclusief de opstanding uit de dood, en kan zodoende de nog onwetende luisteraars, die primair reageren op zaken als pijn, dood en lijden, overtuigen dat deze gruwelijke vrijdag inderdaad een Goede Vrijdag is. Soms doet een achttiende-eeuwse aria-vertolker een poging de mensen in het jaar 33 tot andere gedachten te brengen. De alt probeert bijna hysterisch huilend een tijd van ruim 1700 jaar te overbruggen om tegen beter weten in de beulen van Christus met hun zwepen en stokken aan te spreken op hun gedrag. Dat dat niet lukt, is een gegeven, en het toont aan dat er tussen de drie lagen niet of nauwelijks interactie is. In ieder geval is er sprake van eenrichtingsverkeer: de achttiende-eeuwer spreekt wel met de mensen uit de eerste eeuw, maar er is geen antwoord.

De derde laag reageert zowel op de aria's als op de evangelietekst. Oorspronkelijk was deze laag van koralen bedoeld als volkszang in de kerk. Bij Bach zijn de koralen dermate uitgewerkt dat het meer een luisterafpraak is dan dat de moeilijke en soms erg hoge partijen daadwerkelijk door de gemeente werden meegezongen. Dit neemt niet weg dat in de koralen vaak sprake is van een nieuw of belangrijk inzicht bij de luisteraar. Op de vraag wie Jezus zal verraden, antwoorden de discipelen eerst met een eigen vraag 'Ben ik het?', maar de gemeente weet het beter: 'Ik ben het, ik moet boete doen.' Een duidelijker voorbeeld van het hyperindividuele aspect van deze laag kan ik niet verzinnen.

Maar hoe ziet dat er dan uit? Mijn overtuiging is dat mensen die een juiste gedachte hebben dat in hun motoriek direct laten zien. Het is niet of nauwelijks nodig voor een regisseur om bewegingen vast te leggen als hij er in slaagt om de onderliggende gedachte in de hoofden van zijn acteurs te laten opbloeien.

Natuurlijk zijn er groepsbewegingen, en natuurlijk hebben we te maken met de eenvoudige problematiek van op- en afgangen en alles wat daar mee te maken heeft. Maar juist in de persoonlijke omgang met de inhoud van het verhaal, in globale zin maar vooral in zeer specifieke zin als het gaat om de echte betekenis van de teksten, doet het wonderen als de zanger niet alleen zijn best doet op de noten, maar de tekst een evenredig deel van zijn aandacht geeft. De tekst is natuurlijk uitgecomponeerd, maar ik ben er van overtuigd dat Bach er vanuit ging dat de zanger zich telkens opnieuw met de tekst als volwaardige pijler van de muzikale boodschap zou verhouden.

In mijn enscenering draagt iedereen zijn gewone dagelijkse kleren. Daarmee wil ik geen soort achterhaalde concertpraktijkrebel zijn. Nee, het gaat mij erom dat de uitvoerders zich niet onderscheiden van het publiek. Het publiek moet namelijk net zo goed als de zangers en de spelers meegaan in de gedachtegang en het lijdensverhaal.

Uiteindelijk zitten we er dan allemaal op dezelfde manier in, en wordt het verhaal een gemeenschappelijk verhaal. Geen litanie met bezwerende teksten die mee gepreveld kunnen worden als gebeden in de hoogmis van de Bachverering, maar relevante gedachten en overwegingen die voor ons in het nu een betekenis hebben.

Kleinkoor Luthers Bach Ensemble bij de uitvoering van de Matthäus Passion in 2016

Teksten & vertalingen

Matthäus Passion BWV 244

Eerste deel

koor (i,ii)

Kommt, ihr Töchter, helft mir klagen,
sehet – Wen? – den Bräutigam,
seht ihn – Wie? – als wie ein Lamm!

**O Lamm Gottes, unschuldig
am Stamm des Kreuzes geschlachtet,**

Sehet, – Was? – seht die Geduld,

allzeit erfunden geduldig,

wiewohl du warest verachtet.

seht – Wohin? – auf unsre Schuld;

All Sünd hast du getragen,

sonst müßten wir verzagen.

sehet ihn aus Lieb und Huld

Holz zum Kreuze selber tragen!

Erbarm dich unser, o Jesu!

Komt, o dochters, sta mij bij in mijn klacht,

ziet – Wie? – de Bruidegom,

ziet hem – Hoe? – als een lam

**O Lam van God, onschuldig
geslacht aan 't kruis der schande,**

ziet – Wat? – ziet zijn geduld,

te allen tijd geduldig,

bereid ten offerande.

ziet – Waarheen? – op onze schuld;

Gij hebt de schuld gedragen,

nu is de dood verslagen.

ziet hem uit liefde en genade

zelf zijn kruishout dragen.

Erbarm U onzer, o Jezus!

Evangelist (i)

Da Jesus diese Rede vollendet hatte,
sprach er zu seinen Jüngern:

Toen Jezus deze laatste rede had

uitgesproken,

zei hij tegen zijn leerlingen:

Jezus (i)

Ihr wisset, daß nach zweien Tagen Ostern
wird, und des Menschen Sohn wird überantwortet
werden, daß er gekreuziget werde.

‘Over twee dagen is het, zoals jullie weten,
Pesach. Dan wordt de Mensenzoon
uitgeleverd om gekruisigd te worden.’

koraal

**Herzliebster Jesu, was hast du verbrochen,
daß man ein solch scharf Urteil hat
gesprochen?**

Was ist die Schuld, in was

für Missetaten bist du geraten?

**Noem de overtreding mij, die Gij begaan
hebt, het kwaad, gekruiste Heer, dat Gij
gedaan hebt, waaraan uw volk U schuldig
heeft bevonden, noem mij uw zonden.**

4 a Evangelist

Da versammelten sich die Hohenpriester und
Schriftgelehrten und die Ältesten im Volk in
dem Palast des Hohenpriesters, der da hieß
Kaiphäs, und hielten Rat, wie sie Jesum mit
Listen griffen und töteten. Sie sprachen aber:

Ondertussen kwamen de hogepriesters en de
oudsten van het volk bijeen in het paleis van
de hogepriester Kajafas. Daar beraamden ze
het plan om Jezus door middel van een list
gevangen te nemen en hem te doden.

4 b koor (i,ii)

Ja nicht auf das Fest, auf daß nicht ein
Aufruhr werde im Volk.

4 c Evangelist

Da nun Jesus war zu Bethanien, im Hause
Simonis des Aussätzigen, trat zu ihm ein
Weib, die hatte ein Glas mit köstlichem
Wasser und goß es auf sein Haupt, da er
zu Tische saß. Da das seine Jünger sahen,
wurden sie unwillig und sprachen:

4 d koor (i)

Wozu dienet dieser Unrat? Dieses Wasser
hätte mögen teuer verkauft und den Armen
gegeben werden.

4 e Evangelist

Da das Jesus merkte, sprach er zu ihnen:

Jezus

Was bekümmert ihr das Weib? Sie hat ein gut
Werk an mir getan. Ihr habet allezeit Armen
bei euch, mich aber habt ihr nicht allezeit.
Daß sie dies Wasser hat auf meinen Leib
gegossen, hat sie getan, daß man mich
begraben wird. Wahrlich, ich sage euch:
Wo dies Evangelium gepredigt wird in der
ganzen Welt, da wird man auch sagen zu
ihrem Gedächtnis, was sie getan hat.

5 recitatief – alt (i)

Du lieber Heiland du,
wenn deine Jünger töricht streiten,
daß dieses fromme Weib
mit Salben deinen Leib
zum Grabe will bereiten,
so lasse mir inzwischen zu,
von meiner Augen Tränenflüssen
ein Wasser auf dein Haupt zu gießen!

6 aria – alt, 2 traverso's (i)

Buß und Reu
knirscht das Sündenherz entzwei,
daß die Tropfen meiner Zähnen
angenehme Spezerei,
treuer Jesu, dir gebären.

‘Maar niet op het feest,’ zeiden ze, ‘want dan
komt het volk in opstand.’

Toen Jezus in Betanië in het huis van Simon
– degene die aan huidvraat had geleden –
aanlag voor een maaltijd, kwam er een vrouw
naar hem toe. Ze had een albasten flesje met
zeer kostbare olie bij zich en goot die uit over
zijn hoofd. De leerlingen ergerden zich toen
ze dit zagen en zeiden:

‘Wat een verspillings! Die olie had immers
duur verkocht kunnen worden, dan hadden
we het geld aan de armen kunnen geven.’

Jezus hoorde het en zei:

‘Waarom vallen jullie deze vrouw lastig? Zij
heeft iets goeds voor mij gedaan. Want de
armen zijn altijd bij jullie, maar ik zal niet
altijd bij jullie zijn. Door die olie over mij uit
te gieten, heeft ze mijn lichaam voorbereid op
het graf. Ik verzeker jullie: waar ook ter wereld
het goede nieuws verkondigd zal worden, zal
ter herinnering aan haar verteld worden wat
zij heeft gedaan.’

O Heiland, mijn geliefde,
sta mij toe – terwijl uw leerlingen onzinnig
redetwisten omdat deze vrome vrouw
uw lichaam met kostbare olie
voor het graf bereiden zou –
dat ik in die tijd
de tranen van mijn ogen
als geurige olie op uw hoofd vergieten mag.

Boete en berouw
verbrijzelen ‘t zondig hart in stukken,
moge de tranen van mijn ogen
voor u, getrouwe Jezus,
als geurige olie zijn.

7 Evangelist

Da ging hin der Zwölfen einer, mit Namen Judas Ischarioth, zu den Hohenpriestern und sprach:

Judas (i)

Was wollt ihr mir geben? Ich will ihn euch verraten.

Evangelist

Und sie boten ihm dreißig Silberlinge. Und von dem an suchte er Gelegenheit, daß er ihn verriete.

8 aria – sopraan (ii)

Blute nur, du liebes Herz!
Ach! ein Kind, das du erzogen,
das an deiner Brust gesogen,
droht den Pfleger zu ermorden,
denn es ist zur Schlange worden.

9a Evangelist

Aber am ersten Tage der süßen Brot traten die Jünger zu Jesu und sprachen zu ihm:

9b koor (i)

Wo willst du, daß wir dir bereiten, das Osterlamm zu essen?

9c Evangelist

Er sprach:

Jezus

Gehet hin in die Stadt zu einem und sprecht zu ihm: Der Meister laßt dir sagen: Meine Zeit ist hier, ich will bei dir die Ostern halten mit meinen Jüngern.

Evangelist

Und die Jünger taten, wie ihnen Jesus befohlen hatte, und bereiteten das Osterlamm. Und am Abend setzte er sich zu Tische mit den Zwölfen. Und da sie aßen, sprach er:

Jezus

Wahrlich, ich sage euch: Einer unter euch wird mich verraten.

Daarop ging een van de twaalf, die met de naam Judas Iskariot, naar de hogepriesters en zei:

‘Wat krijg ik van u als ik hem aan u uitlever?’

Ze betaalden hem dertig zilverstukken. Vanaf dat moment zocht hij een gunstige gelegenheid om hem uit te leveren.

Verdrink in diep verdriet, o hart bemind!
Ach, een kind dat gij hebt grootgebracht,
dat zich laafde aan uw borst,
dreigt zijn hoeder te vermoorden,
want het is tot slang verworden.

Op de eerste dag van het feest van het Ongedesemde brood kwamen de leerlingen naar Jezus toe en vroegen:

‘Waar wilt u dat wij voorbereidingen treffen zodat u het pesachmaal kunt eten?’

Hij zei:

‘Ga naar de stad en zeg tegen de persoon die jullie bekend is: ‘De meester zegt: ‘Mijn tijd is nabij, bij jou wil ik met mijn leerlingen het pesachmaal gebruiken.’

De leerlingen deden wat Jezus hun had opgedragen en bereidden het pesachmaal. Toen de avond was gevallen, lag hij samen met de twaalf aan voor de maaltijd. Onder het eten zei hij tegen hen:

‘Ik verzeker jullie: een van jullie zal mij uitleveren.’

9d Evangelist

Und sie wurden sehr betrübt und huben an,
ein jeglicher unter ihnen, und sagten zu ihm:

9e koor (i)

Herr, bin ich's?

10 koraal

**Ich bin's, ich sollte büßen,
an Händen und an Füßen
gebunden in der Höll.
Die Geißeln und die Banden
und was du ausgestanden,
das hat verdienet meine Seel.**

11 Evangelist

Er antwoordte und sprach:

Jezus

Der mit der Hand mit mir in die Schüssel tauchet,
der wird mich verraten. Des Menschen
Sohn gehet zwar dahin, wie von ihm geschrieben
steht; doch wehe dem Menschen, durch
welchen des Menschen Sohn verraten wird!
Es wäre ihm besser, daß derselbige Mensch
noch nie geboren wäre.

Evangelist

Da antwoordte Judas, der ihn verriet,
und sprach:

Judas

Bin ich's, Rabbi?

Evangelist

Er sprach zu ihm:

Jezus

Du sagest's.

Evangelist

Da sie aber aßen, nahm Jesus das Brot,
dankte und brach's und gaf's den Jüngern
und sprach:

Jezus

Nehmet, esset, dat is mein Leib.

Evangelist

Und er nahm den Kelch und dankte, gaf
ihnen den und sprach:

Jezus

Trinket alle daraus; dat is mein Blut des
neuen Testaments, welches vergossen wird
für viele zur Vergebung der Sünden. Ich sage
euch: Ich werde von nun an nicht mehr von
diesem Gewächs des Weinstocks trinken bis
an den Tag, da ich's neu trinken werde mit
euch in meines Vaters Reich.

Dit bedroefde hen zeer, en de een na de ander
vroegen ze hem:

'Ik toch niet, Heer?'

**Ik ben het, ik moest boeten,
met handen en met voeten
genageld aan uw kruis.
O Here, die uw leven
voor mij hebt prijsgegeven,
gedenk mij in het paradijs.**

Hij antwoordde:

'Hij die samen met mij zijn brood in de kom
doopte, die zal mij uitleveren. De Mensenzoon
zal heengaan zoals over hem geschreven
staat, maar wee de mens door wie de
Mensenzoon uitgeleverd wordt: het zou beter
voor hem zijn als hij nooit geboren was.'

Toen zei Judas, die hem zou uitleveren:

'Ik ben het toch niet, rabbi?'

Jezus antwoordde:

'Jij zegt het.'

Toen ze verder aten nam Jezus een brood,
sprak het zegengebed uit, brak het brood en
gaf de leerlingen ervan met de woorden:

'Neem, eet, dit is mijn lichaam.'

En hij nam een beker, sprak het dankgebed uit
en gaf hun de beker met de woorden:

'Drink allen hieruit, dit is mijn bloed, het
bloed van het verbond, dat voor velen wordt
vergoten tot vergeving van zonden. Ik zeg
jullie: vanaf vandaag zal ik niet meer van de
vrucht van de wijnstok drinken tot de dag
komt dat ik er met jullie opnieuw van zal drinken
in het koninkrijk van mijn Vader.'

12 recitatief – sopraan (i)

Wiewohl mein Herz in Tränen schwimmt,
daß Jesus von mir Abschied nimmt,
so macht mich doch sein Testament erfreut:
sein Fleisch und Blut, o Kostbarkeit,
vermacht er mir in meine Hände.
Wie er es auf der Welt mit denen Seinen
nicht böse können meinen,
so liebt er sie bis an das Ende.

13 aria – sopraan, 2 hobo d' amores (i)

Ich will dir mein Herze schenken,
senke dich, mein Heil, hinein!
Ich will mich in dir versenken;
ist dir gleich die Welt zu klein,
ei, so sollst du mir allein
mehr als Welt und Himmel sein.

14 Evangelist

Und da sie den Lobgesang gesprochen
hatten, gingen sie hinaus an den Ölberg.
Da sprach Jesus zu ihnen:
Jezus

In dieser Nacht werdet ihr euch alle ärgern
an mir. Denn es stehet geschrieben: Ich
werde den Hirten schlagen, und die Schafe
der Herde werden sich zerstreuen. Wenn ich
aber auferstehe, will ich vor euch hingehen in
Galiläam.

15 koraal

Erkenne mich, mein Hüter,
mein Hirte, nimm mich an!
Von dir, Quell aller Güter,
ist mir viel Guts getan.
Dein Mund hat mich gelabet
mit Milch und süßer Kost,
dein Geist hat mich begabet
mit mancher Himmelslust.

16 Evangelist

Petrus aber antwoordete und sprach zu ihm:

Mijn hart, door diepe droefheid overstelpt,
nu Jezus van ons afscheid neemt,
is toch verheugd om wat Hij achterliet:
Zijn vlees en bloed, o kostbaarheid,
vermaakt Hij mij, zijn erfgenaam.
Zoals Hij hier op aarde voor de zijnen
steeds hun welzijn heeft gediend,
zo heeft Hij hen ten einde toe bemind.

Ik wil mijn hart verpanden,
daal daarom af, mijn heil!
In U wil ik verzinken.
Is voor U de wereld misschien te klein,
ach, mij overstijgt U meer
dan hemel en aarde samen.

Nadat ze de lofzang hadden gezongen,
vertrokken ze naar de Olijfberg. Onderweg
zei Jezus tegen hen:

‘Jullie zullen mij deze nacht allemaal afvallen,
want er staat geschreven: ‘Ik zal de herder
doden, en de schapen van zijn kudde zullen
uiteengedreven worden.’ Maar nadat ik uit
de dood ben opgewekt, zal ik jullie voorgaan
naar Galilea.’

Houd Gij mij in uw hoede,
Gij die uw schapen telt,
o bron van al het goede,
waaruit mijn leven welt.
Gij die mijn ziel wilt laven
met liefelijke spijs,
Gij overstelpt met gaven
tot in het paradijs.

Petrus zei daarop tegen hem:

Petrus (i)

Wenn sie auch alle sich an dir ärgerten,
so will ich doch mich nimmermehr ärgern.

Evangelist

Jesus sprach zu ihm:

Jezus

Wahrlich, ich sage dir: In dieser Nacht,
ehe der Hahn krähet, wirst du mich dreimal
verleugnen.

Evangelist

Petrus sprach zu ihm:

Petrus

Und wenn ich mit dir sterben müßte,
so will ich dich nicht verleugnen.

Evangelist

Desgleichen sagten auch alle Jünger.

17 koraal

Ich will hier bei dir stehen;

verachte mich doch nicht!

Von dir will ich nicht gehen,

wenn dir dein Herze bricht.

Wenn dein Herz wird erblassen

im letzten Todesstoß,

alsdenn will ich dich fassen

in meinen Arm und Schoß.

18 Evangelist

Da kam Jesus mit ihnen zu einem Hofe,
der hieß Gethsemane,
und sprach zu seinen Jüngern:

Jezus

Setzet euch hie, bis daß ich dort hingehe
und bete.

Evangelist

Und nahm zu sich Petrum und die zween
Söhne Zebedäi und fing an zu trauern und
zu zagen. Da sprach Jesus zu ihnen:

Jezus

Meine Seele ist betrübt bis an den Tod,
bleibet hie und wachet mit mir.

‘Misschien zal iedereen u afvallen,
ik nooit!’

Jezus antwoordde hem:

‘Ik verzeker je: deze nacht zul je,
nog voor de haan gekraaid heeft,
mij driemaal verloochenen.’

Petrus zei:

‘Al zou ik met u moeten sterven,
verloochenen zal ik u nooit.’

Alle andere leerlingen vielen hem daarin bij.

Laat, in uw laatste lijden,
uw dodelijk verdriet,
mij staan, Heer, aan uw zijde,
versmaad mijn liefde niet.
O God van mijn erbarmen
valt over U de dood,
ik neem U in mijn armen,
ik berg U in mijn schoot.

Vervolgens ging Jezus met zijn leerlingen naar
een olijfgaard die Getsemane genoemd werd.
Hij zei:

‘Blijven jullie hier zitten,
ik ga daar bidden.’

Hij nam Petrus en de twee zonen van Zebedeüs
met zich mee. Toen hij zich bedroefd en angstig
voelde worden, zehij tegen hen:

‘Ik voel me dodelijk bedroefd; blij hier
met mij waken.’

19 recitatief – tenor (i) en koor (ii)

O Schmerz!

Hier zittert das gequälte Herz;

Wie sinkt es hin, wie bleicht sein Angesicht!

Was ist die Ursach aller solcher Plagen?

Der Richter führt ihn vor Gericht.

Da ist kein Trost, kein Helfer nicht.

**Ach! meine Sünden haben dich
geschlagen;**

Er leidet alle Höllenqualen, er soll vor
fremden Raub bezahlen.

**Ich, ach Herr Jesu, habe dies verschuldet
was du erduldet.**

Ach, könnte meine Liebe dir,
mein Heil, dein Zittern und dein Zagen
vermindern oder helfen tragen,
wie gerne blieb ich hier!

20 aria – tenor, hobo (i) en koor (ii)

Ich will bei meinem Jesu wachen,

So schlafen unsre Sünden ein.

meinen Tod

büßet seine Seelennot;

Sein Trauren machet mich voll Freuden.

**Drum muß uns sein verdienstlich Leiden
recht bitter und doch süße sein.**

21 Evangelist

Und ging hin ein wenig, fiel nieder auf sein
Angesicht und betete und sprach:

Jezus

Mein Vater, ist's möglich, so gehe dieser
Kelch von mir; doch nicht wie ich will,
sondern wie du wiltt.

22 recitatief – bas (ii)

Der Heiland fällt vor seinem Vater nieder;
dadurch erhebt er mich und alle von unserm
Falle hinauf zu Gottes Gnade wieder. Er ist
bereit, den Kelch, des Todes Bitterkeit zu
trinken, in welchen Sünden dieser Welt gegossen
sind und häßlich stinken, weil
es dem lieben Gott gefällt.

O smart!

Hier beeft het angstig hart;

de moed ontzinkt, zijn aangezicht verbleekt!

O Heer uw smaad en wonden,

De rechter gaat met Hem in 't gericht.

Geen troost, niemand die Hem bijstaat.

ja alles wat Gij dult,

Helse pijnen moet Hij lijden, boeten voor
beroving niet door Hem begaan.

**om mij is het, mijn zonden, mijn schuld,
mijn grote schuld.**

Ach, kon mijn liefde voor U,
mijn heil, uw beven en uw angst
maar iets verminderen of helpen te verdragen,
hoe graag zou ik hier dan blijven.

Ik wil bij mijn Jezus waken,

Dan zullen onze zonden inslapen.

mijn dood is uitgeboet

door zijn zielenood.

Zijn droefheid geeft mij diepe vreugde.

**Daarom moet zijn lijden – ons tot heil –
juist bitter- en toch zoetheid zijn.**

Hij liep nog een stukje verder, knielde toen
en bad diep voorovergebogen:

‘Vader, als het mogelijk is, laat deze beker dan
aan mij voorbijgaan! Maar laat het niet gebeuren
zoals ik het wil, maar zoals u het wilt.’

De Heiland valt voor zijn Vader neer, maar
zo richt Hij mij en allen die zijn gevallen weer
op tot Gods genade. Hij is bereid, de bittere
kelk des doods, waarin de zonden van deze
wereld afschuwelijk stinken, leeg te drinken,
want zo heeft het de lieve God behaagd.

23 aria – bas (ii)

Gerne will ich mich bequemen,
Kreuz und Becher anzunehmen,
trink ich doch dem Heiland nach.
Denn sein Mund,
der mit Milch und Honig fließet,
hat den Grund
und des Leidens herbe Schmach
durch den ersten Trunk versüßet.

24 Evangelist

Und er kam zu seinen Jüngern und fand sie
schlafend und sprach zu ihnen:

Jezus

Könnet ihr denn nicht eine Stunde mit mir
wachen? Wachet und betet, daß ihr nicht in
Anfechtung fallet! Der Geist ist willig, aber das
Fleisch ist schwach.

Evangelist

Zum andernmal ging er hin, betete
und sprach:

Jezus

Mein Vater, ist's nicht möglich, daß dieser
Kelch von mir gehe, ich trinke ihn denn, so
geschehe dein Wille.

25 koraal

**Was mein Gott will, das g'scheh allzeit,
sein Will, der ist der beste,
zu helfen den'n er ist bereit,
die an ihn gläuben feste.
Er hilft aus Not, der fromme Gott,
und züchtiget mit Maßen.
Wer Gott vertraut, fest auf ihn baut,
den will er nicht verlassen.**

26 Evangelist

Und er kam und fand sie aber schlafend,
und ihre Augen waren voll Schlags. Und er ließ
sie und ging abermal hin und betete zum
drittenmal und redete dieselbigen Worte.
Da kam er zu seinen Jüngern und sprach
zu ihnen:

Van harte wil ik mij bereiden
kruis en beker te aanvaarden,
drinken als de Heiland deed.
Want zijn mond,
die overstroomt van melk en honing,
heeft de grond en de
wrange smaak van 't lijden
al bij de eerste dronk verzacht.

Hij liep terug naar de leerlingen en zag dat
ze lagen te slapen. Hij zei tegen Petrus:

‘Konden jullie niet eens één uur met mij
waken? Blijf wakker en bid dat jullie niet in
beproeving komen; de geest is wel gewillig,
maar het lichaam is zwak.’

Voor de tweede maal liep hij van hen weg
en bad:

‘Vader, als het niet mogelijk is dat deze beker
aan mij voorbijgaat zonder dat ik eruit drink,
laat het dan gebeuren zoals u het wilt.’

Wat mijn God wil, geschied' altijd
zijn wil is steeds de beste.
Hij is altijd tot hulp bereid,
Hij blijft mijn sterke veste.
Hij helpt uit nood, de trouwe God,
Hij troost mij bovenmate.
Wie God vertrouwt, vast op Hem bouwt,
die zal Hij nooit verlaten.

Toen hij terugkwam, zag hij dat ze weer
sliepen, want ze waren door vermoeidheid
overmand. Hij liet hen achter, liep opnieuw
wat verder en bad voor de derde maal, met
dezelfde woorden als daarvoor. Daarna
voegde hij zich weer bij de leerlingen en zei:

Jezus

Ach! wollt ihr nun schlafen und ruhen? Siehe, die Stunde ist hie, daß des Menschen Sohn in der Sünder Hände überantwortet wird. Stehet auf, lasset uns gehen; siehe, er ist da, der mich verrät.

Evangelist

Und als er noch redete, siehe, da kam Judas, der Zwölfen einer, und mit ihm eine große Schar mit Schweren und mit Stangen von den Hohenpriestern und Ältesten des Volks. Und der Verräter hatte ihnen ein Zeichen gegeben und gesagt: 'Welchen ich küssen werde, der ist's, den greifet!' Und alsbald trat er zu Jesu und sprach:

Judas (i)

Gegrüßet seist du, Rabbi!

Evangelist

Und küssete ihn. Jesus aber sprach zu ihm:

Jezus

Mein Freund, warum bist du kommen?

Evangelist

Da traten sie hinzu und legten die Hände an Jesum und griffen ihn.

'Liggen jullie daar nog steeds te slapen en te rusten? En dat terwijl het ogenblik nabij is waarop de Mensenzoon wordt uitgeleverd aan zondaars. Sta op, laten we gaan; kijk, hij die mij uitlevert, is al vlakbij.'

Nog voor hij uitgesproken was, kwam Judas eraan, een van de twaalf, in gezelschap van een grote, met zwaarden en knuppels bewapende bende, die door de hogepriesters en de oudsten van het volk was gestuurd. Met hen had zijn verrader een teken afgesproken. 'Degene die ik kus,' had hij gezegd, 'die is het, die moet je gevangennemen.' Hij liep recht op Jezus af, zei:

'Gegroet, rabbi!'

En kustte hem. Jezus zei tegen hem:

'Vriend, ben je daarvoor gekomen?'

Daarop kwam de bende naderbij, ze grepen Jezus vast en namen hem gevangen.

27a aria – sopraan, alt, 2 traverso's, 2 hobo's (i) en koor (ii)

So ist mein Jesus nun gefangen.
Laßt ihn, haltet, bindet nicht!
Mond und Licht
ist vor Schmerzen untergangen,
weil mein Jesus ist gefangen.
Laßt ihn, haltet, bindet nicht!
Sie führen ihn, er ist gebunden.

Zo is mijn Jezus nu gevangen.
Laat Hem! Houd op! Bind Hem niet!
Het maanlicht
is van rouw gedooft
omdat mijn Jezus is gevangen.
Laat Hem! Houd op! Bind Hem niet!
Ze voeren hem weg, Hij is gebonden.

27b koor (i, ii)

Sind Blitze, sind Donner in Wolken verschwunden?
Eröffne den feurigen Abgrund,
o Hölle, zertrümmre, verderbe, verschlinge,
zerschelle mit plötzlicher Wut den falschen
Verräter, das mörderische Blut!

Zijn bliksem, zijn donder in wolken verdwenen?
Open uw vurige afgrond, o hel,
verbrijzel, verniel, verzwelg, verpletter
met plotselinge woede de valse verrader,
de bloedbevleete moordenaar!

28 Evangelist

Und siehe, einer aus denen, die mit Jesu waren, reckete die Hand aus und schlug des Hohenpriesters Knecht und hieb ihm ein Ohr ab. Da sprach Jesus zu ihm:

Nu greep een van Jezus' metgezellen naar zijn zwaard. Hij trok het, haalde uit en sloeg de dienaar van de hogepriester een oor af. Daarop zei Jezus tegen hem:

Jezus

Stecke dein Schwert an seinen Ort;
denn wer das Schwert nimmt, der
soll durchs Schwert umkommen.
Oder meinst du, daß ich nicht
könnte meinen Vater bitten, daß er
mir zuschickte mehr denn zwölf Legion
Engel? Wie würde aber die Schrift erfüllet?
Es muß also gehen.

Evangelist

Zu der Stund sprach Jesus zu den Scharen:

Jezus

Ihr seid gegangen als zu einem Mörder,
mit Schweren und mit Stangen, mich zu
fahen; bin ich doch täglich bei euch gesessen
und habe gelehret im Tempel, und ihr
habt mich nicht gegriffen. Aber das ist alles
geschehen, daß erfüllet würden die Schriften
der Propheten.

Evangelist

Da verließen ihn alle Jünger und flohen.

29 koraal

O Mensch, beweine deine Sünde groß,
darum Christus seines Vaters Schoß
äußert und kam auf Erden;
Von einer Jungfrau rein und zart
für uns er hie geboren ward,
er wolle der Mittler werden.
Den Toten er das Leben gab
und legt dabei alle Krankheit ab,
daß er für uns geopfert wird,
trüge unsrer Sünden schwere Bürd
wohl an dem Kreuze lange.

‘Steek je zwaard terug op zijn plaats. Want wie
naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard
omkomen. Weet je niet dat ik mijn Vader maar
te hulp hoef te roepen en dat hij mij dan
onmiddellijk meer dan twaalf legioenen engelen
ter beschikking zou stellen? Maar hoe zouden dan
de Schriften in vervulling gaan, waar staat dat het
zomoet gebeuren?’

Toen zei Jezus tegen de omstanders.

‘Met zwaarden en knuppels bent u uitgetrokken
om mij te arresteren, alsof ik een misdadiger
ben! Dagelijks was ik in de tempel om
onderricht te geven, en toen hebt u me niet
gevangengenomen. Maar dit alles gebeurt
opdat de geschriften van de profeten in vervulling
gaan.’

Daarop lieten alle leerlingen hem in de steek
en vluchtten.

O mens, beweene uw zonde groot;
daarom verliet Christus zijn vaders schoot
en kwam op aarde.
Uit een maagd zuiver en teder
werd Hij hier geboren ons tot heil,
Hij wilde de middelaar zijn.
De doden gaf Hij 't leven weer,
de zieken bevrijdde Hij van alle kwaad,
totdat de volheid van de tijden was gekomen
dat Hij voor ons geofferd werd,
om de zware last van onze zonden
te dragen aan het kruis.

Tweede deel

30 aria – alt, traverso, hobo d' amore (i) en koor (ii)

Ach! nun ist mein Jesus hin!
**Wo ist denn dein Freund hingegangen,
o du Schönste unter den Weibern?**
Ist es möglich, kann ich schauen?
Wo hat sich dein Freund hingewandt?
Ach! mein Lamm in Tigerklauen,
Ach! wo ist mein Jesus hin?
So wollen wir mit dir ihn suchen.

Ach! was soll ich der Seele sagen,
wenn sie mich wird ängstlich fragen?
Ach! wo ist mein Jesus hin?

31 Evangelist

Die aber Jesum gegriffen hatten, führten
ihn zu dem Hohenpriester Kaiphas, dahin
die Schriftgelehrten und Ältesten sich
versammelt hatten. Petrus aber folgte
ihm nach von ferne bis in den Palast des
Hohenpriesters und ging hinein und setzte
sich bei die Knechte, auf daß er sähe, wo es
hinaus wollte. Die Hohenpriester aber und
Ältesten und der ganze Rat suchten falsche
Zeugnis wider Jesum, auf daß sie ihn töteten,
und funden keines.

32 koraal

**Mir hat die Welt trüglich gericht'
mit Lügen und mit falschem G'dicht,
viel Netz und heimlich Stricke.
Herr, nimm mein wahr in dieser G'fahr,
b'hüt mich für falschen Tücken!**

33 Evangelist

Und wiewohl viel falsche Zeugen herzutraten,
funden sie doch keins. Zulezt traten herzu
zween falsche Zeugen und sprachen:

getuigen (ii)

Er hat gesagt: Ich kann den Tempel Gottes
abbrechen und in dreien Tagen denselben
bauen.

Evangelist

Und der Hohepriester stond auf und sprach
zu ihm:

hogepriester 1 (i)

Antwoortest du nichts zu dem, das diese
wider dich zeugen?

Evangelist

Aber Jesus schwieg stille.

Ach! nu is mijn Jezus heen!
**Waar is je lief naartoe gegaan,
mooiste van alle vrouwen?**
Is het mogelijk dit te moeten zien?
Waar is je lief dan heengegaan?
Ach, mijn Lam in tijgerklauwen,
ach, waar is mijn Jezus heen?
**Wij zullen hem samen met jou
gaan zoeken.**

Ach, wat moet ik nu nog zeggen,
wanneer mij angstig vragen kwelt?
Ach! waar is mijn Jezus heen?

Zij die Jezus gevangengenomen hadden,
leidden hem voor aan Kajafas, de hogepriester
bij wie de schriftgeleerden en de oudsten
bijeengekomen waren. Petrus volgde hem
op een afstand tot op de binnenplaats van
het paleis van de hogepriester; daar ging hij
tussen de knechten zitten om te zien hoe het
zou aflopen. De hogepriesters en het hele
Sanhedrin probeerden een valse getuigenverklaring
tegen Jezus te laten afleggen op
grond waarvan ze hem ter dood zouden
kunnen veroordelen, maar ze vonden er geen.

**Mij vonniste de wereld, vol bedrog,
met leugens en valse verzinsels,
met menig strik en stiekeme val.
Heer, wil mij bewaren in deze gevaren,
behoed mij voor valse arglist.**

Hoewel zich vele valse getuigen meldden,
ze vonden er geen. Ten slotte meldden er
zich twee die zeiden:

‘Die man heeft gezegd: ‘Ik kan de tempel
van God afbreken en in drie dagen weer
opbouwen.’

De hogepriester stond op en vroeg hem:

‘Waarom antwoordt u niet? U hoort toch
wat deze getuigen zeggen?’

Maar Jezus bleef zwijgen.

34 recitatief – tenor (ii)

Mein Jesus schweigt
zu falschen Lügen stille,
um uns damit zu zeigen,
daß sein Erbarmens voller Wille,
vor uns zum Leiden sei geneigt,
und daß wir in der gleichen Pein
ihm sollen ähnlich sein
und in Verfolgung stille schweigen.

35 aria – tenor, basso continuo (ii)

Geduld! Geduld,
wenn mich falsche Zungen stechen.
Leid ich wider meine Schuld
Schimpf und Spott,
ei, so mag der liebe Gott
meines Herzens Unschuld rächen.

36a Evangelist

Und der Hohepriester antwortete und
sprach zu ihm:

hogepriester

Ich beschwöre dich bei dem lebendigen Gott,
daß du uns sagest, ob du seiest Christus,
der Sohn Gottes?

Evangelist

Jesus sprach zu ihm:

Jezus

Du sagest's. Doch sage ich euch: Von nun an
wird's geschehen, daß ihr sehen werdet des
Menschen Sohn sitzen zur Rechten der Kraft
und kommen in den Wolken des Himmels.

Evangelist

Da zerriß der Hohepriester seine Kleider
und sprach:

hogepriester

Er hat Gott gelästert; was dürfen wir
weiter Zeugnis? Siehe, itzt habt ihr seine
Gotteslästerung gehört. Was dünket euch?

Evangelist

Sie antworteten und sprachen:

36b koor (i, ii)

Er ist des Todes schuldig!

36c Evangelist

Da speieten sie aus in sein Angesicht und
schlugen ihn mit Fäusten. Etliche aber
schlugen ihn ins Angesicht und sprachen:

Mijn Jezus zwijgt stil
op valse aanklacht,
als teken
dat Hij, vol van erbarmen,
voor ons wil lijden.
En dat ook wij in zulken pijn
verbonden mogen zijn
en in benauwenis in stilte zwijgen.

Geduld! Geduld,
als hekelen mij valse tongen.
Lijd ik buiten mijn schuld
hoon en spot,
ach, dat dan de lieve God
mijns harten onschuld moge wreken.

De hogepriester zei:

‘Ik bezweer u bij de levende God, zeg ons
of u de messias bent, de Zoon van God.’

Jezus antwoordde:

‘U zegt het. Maar ik zeg tegen u allen hier:
vanaf nu zult u de Mensenzoon zien zitten
aan de rechterhand van de Machtige en hem
zien komen op de wolken van de hemel.’

Hierop scheurde de hogepriester zijn kleren
en hij riep uit:

‘Hij heeft God gelasterd! Waarvoor hebben
we nog getuigen nodig? Nu hebt u met eigen
oren gehoord hoe hij God lastert. Wat denkt
u?’

Ze antwoordden:

‘Hij is schuldig en verdient de doodstraf!’

Daarop spuwden ze hem in het gezicht en
sloegen hem. Anderen stompten hem en zeiden:

36d koor (i, ii)

Weissage uns, Christe,
wer ist's, der dich schlug?

37 koraal

Wer hat dich so geschlagen,
mein Heil, und dich mit Plagen
so übel zugericht'?

Du bist ja nicht ein Sünder
wie wir und unsre Kinder;
von Missetaten weißt du nicht.

38a Evangelist

Petrus aber saß draußen im Palast; und es
trat zu ihm eine Magd und sprach:
dienstmeisje (i)

Und du warest auch mit dem Jesu aus Galiläa.

Evangelist

Er leugnete aber vor ihnen allen
und sprach:

Petrus (i)

Ich weiß nicht, was du sagest.

Evangelist

Als er aber zur Tür hinausging,
sahe ihn eine andere und sprach
zu denen, die da waren:

dienstmeisje (ii)

Dieser war auch mit dem Jesu von Nazareth.

Evangelist

Und er leugnete abermal und schwur dazu:

Petrus

Ich kenne des Menschen nicht.

Evangelist

Und über eine kleine Weile traten hinzu, die
da stunden, und sprachen zu Petro:

38b koor (ii)

Wahrlich, du bist auch einer von denen;
denn deine Sprache verrät dich.

38c Evangelist

Da hub er an, sich zu verfluchen und zu
schwören:

Petrus

Ich kenne des Menschen nicht.

Evangelist

Und alsbald krähete der Hahn. Da dachte
Petrus an die Worte Jesu, da er zu ihm sagte:
Ehe der Hahn krähen wird, wirst du mich dreimal
verleugnen. Und ging heraus und weinete
bitterlich.

'Profeteer dan maar eens voor ons, messias,
wie is het die je geslagen heeft?'

Wie heeft U zo geslagen,
waarom moet Gij verdragen
die bitterheid en pijn?
Gij zijt toch zonder zonde,
toch niet in 't kwaad gebonden
als wij en onze kindren zijn.

Petrus zat buiten, op de binnenplaats. Er
kwam een dienstmeisje naar hem toe, dat zei:

'Jij hoorde ook bij die Jezus uit Galilea!'

Maar hij ontkende dat met klem, zodat allen
het konden horen:

'Ik weet niet waar je het over hebt.'

Toen hij wilde weggaan naar het poortgebouw,
zag een ander meisje hem.
Ze zei tegen de omstanders:

'Die man hoorde bij Jezus van Nazaret!'

En opnieuw ontkende hij en zwoer:

'Echt, ik ken de man niet!'

Even later kwamen de omstanders
naar Petrus toe, ze zeiden:

'Jij bent wel degelijk een van hen, trouwens,
je accent verraad je.'

Daarop begon hij te vloeken en hij bezwoer
hun:

'Ik ken die man niet!'

En meteen kraaide er een haan. Toen
herinnerde Petrus zich wat Jezus gezegd had:
'Voordat er een haan gekraaid heeft, zul je mij
driemaal verloochen.' Hij ging naar buiten
en hilde bitter.

39 aria – alt, viool (i)

Erbarme dich, mein Gott, um meiner Zähren willen! Schauge hier, Herz und Auge weint vor dir bitterlich.

40 koraal

**Bin ich gleich von dir gewichen,
stell ich mich doch wieder ein;
hat uns doch dein Sohn verglichen
durch sein' Angst und Todespein.
Ich verleugne nicht die Schuld;
aber deine Gnad und Huld
ist viel größer als die Sünde,
die ich stets in mir befinde.**

41a Evangelist

Des Morgens aber hielten alle Hohepriester und die Ältesten des Volks einen Rat über Jesum, daß sie ihn töteten. Und bunden ihn, führten ihn hin und überantworteten ihn dem Landpfleger Pontio Pilato. Da das sahe Judas, der ihn verraten hatte, daß er verdammt war zum Tode, gereuete es ihn und brachte herwieder die dreißig Silberlinge den Hohenpriestern und Ältesten und sprach:

Judas (i)

Ich habe übel getan, daß ich unschuldig Blut verraten habe.

Evangelist

Sie sprachen:

41b koor (i, ii)

Was gehet uns das an?

Da siehe du zu!

41c Evangelist

Und er warf die Silberlinge in den Tempel, hub sich davon, ging hin und erhängte sich selbst. Aber die Hohenpriester nahmen die Silberlinge und sprachen:

hoge priester 1 en 2 (i)

Es taugt nicht, daß wir sie in den Gotteskasten legen, denn es ist Blutgeld.

42 aria – bas, viool (ii)

Geht mir meinen Jesum wieder!
Seht, das Geld, den Mörderlohn,
wirft euch der verlorne Sohn
zu den Füßen nieder!

Erbarmen o mijn God, omwille van mijn tranen! Wil aanschouwen nu hoe bitter hart en oog weent om U.

**Als ook ik U heb verlaten
keer ik mij weer naar U toe.
Want uw Zoon heeft ons verzoend
door zijn angst en stervenspijn.
Ik ontken geenszins de schuld;
maar uw genade en goedertierenheid
zijn veel groter dan de zonde,
altoos in mijzelf bevonden.**

De volgende ochtend vroeg namen alle hogepriesters met de oudsten van het volk het besluit Jezus ter dood te brengen. Nadat ze hem geboeid hadden, leidden ze hem weg en leverden hem over aan Pilatus, de prefect. Toen Judas, die hem had uitgeleverd, zag dat Jezus ter dood veroordeeld was, kreeg hij berouw. Hij bracht de dertig zilverstukken naar de hogepriesters en oudsten terug en zei:

‘Ik heb een zonde begaan door een onschuldige uit te leveren.’

Maar zij zeiden:

‘Wat gaat ons dat aan?
Zie dat zelf maar op te lossen!’

Toen smet hij de zilverstukken de tempel in, vluchtte weg en verhing zich. De hogepriesters verzamelden de zilverstukken en zeiden tegen elkaar:

‘We mogen ze niet bij de tempelschat voegen, aangezien het bloedgeld is.’

Geef mij toch mijn Jezus weer!
Zie, het geld, het moordenaarsloon,
werpt u de verloren zoon
voor de voeten neer!

43 Evangelist

Sie hielten aber einen Rat und kauften einen Töpfersacker darum zum Begräbnis der Pilger. Daher ist derselbige Acker genennet der Blutacker bis auf den heutigen Tag. Da ist erfüllet, das gesagt ist durch den Propheten Jeremias, da er spricht: 'Sie haben genommen dreißig Silberlinge, damit bezahlet ward der Verkaufte, welchen sie kauften von den Kindern Israel, und haben sie gegeben um einen Töpfersacker, als mir der Herr befohlen hat.' Jesus aber stund vor dem Landpfleger; und der Landpfleger fragte ihn und sprach:

Pilatus (i)

Bist du der Jüden König?

Evangelist

Jesus aber sprach zu ihm:

Jezus

Du sagest's.

Evangelist

Und da er verklagt war von den Hohenpriestern und Ältesten, antwortete er nichts.

Da sprach Pilatus zu ihm:

Pilatus

Hörest du nicht, wie hart sie dich verklagen?

Evangelist

Und er antwortete ihm nicht auf ein Wort, also, daß sich auch der Landpfleger sehr verwunderte.

44 koraal

Befiehl du deine Wege
und was dein Herze kränkt
der allertreusten Pflege
des, der den Himmel lenkt.
Der Wolken, Luft und Winden
gibt Wege, Lauf und Bahn,
der wird auch Wege finden,
da dein Fuß gehen kann.

Na ampel beraad kochten ze er de akker van de pottenbakker mee, die dan als begraafplaats voor vreemdelingen kon dienen.

Daarom heet die akker tot op de dag van vandaag de Bloedakker. Zo ging in vervulling wat gezegd is door de profeet Jeremia: 'En ze verzamelden de dertig zilverstukken, het bedrag waarop hij geschat was en dat ze hadden bepaald met de zonen van Israël, en ze betaalden er de akker van de pottenbakker mee, zoals de Heer mij had opgedragen.' Toen Jezus voor de prefect stond, stelde deze hem de vraag:

'Bent u de koning van de Joden?'

Jezus zei:

'U zegt het.'

Maar op de beschuldigingen die de hogepriesters en oudsten tegen hem inbrachten, antwoordde hij niet één keer. Daarop zei Pilatus tegen hem:

'Hoort u niet wat deze getuigen allemaal tegen u inbrengen?'

Hij gaf op geen enkele beschuldiging enig weerwoord, wat de prefect zeer verwonderde.

Beveel gerust uw wegen,
al wat u 't harte deert,
der trouwe hoed' en zegen
van Hem die 't al regeert.
Die wolken, lucht en winden
wijst spoor en loop en baan,
zal ook wel wegen vinden
waarlangs uw voet kan gaan.

45a Evangelist

Auf das Fest aber hatte der Landpfleger Gewohnheit, dem Volk einen Gefangenen loszugeben, welchen sie wollten. Er hatte aber zu der Zeit einen Gefangenen, einen sonderlichen vor andern, der hieß Barrabas. Und da sie versammelt waren, sprach Pilatus zu ihnen:

Pilatus

Welchen wollet ihr, daß ich euch losgebe? Barrabam oder Jesum, von dem gesaget wird, er sei Christus?

Evangelist

Denn er wußte wohl, daß sie ihn aus Neid überantwortet hatten. Und da er auf dem Richtstuhl saß, schickete sein Weib zu ihm und ließ ihm sagen:

Pilatus' vrouw (i)

Habe du nichts zu schaffen mit diesem Gerechten; ich habe heute viel erlitten im Traum von seinetwegen!

Evangelist

Aber die Hohenpriester und die Ältesten überredeten das Volk, daß sie um Barrabam bitten sollten und Jesum umbrächten. Da antwortete nun der Landpfleger und sprach zu ihnen:

Pilatus

Welchen wollt ihr unter diesen zweien, den ich euch soll losgeben?

Evangelist

Sie sprachen:

koor (i, ii)

Barrabam!

Evangelist

Pilatus sprach zu ihnen:

Pilatus

Was soll ich denn machen mit Jesu, von dem gesaget wird, er sei Christus?

Evangelist

Sie sprachen alle:

45b koor (i, ii)

Laß ihn kreuzigen!

Nu had de prefect de gewoonte om op elk pesachfeest één gevangene vrij te laten, en die door het volk te laten kiezen. Er zat toen een beruchte gevangene vast, die Jezus Barabbas genoemd werd. En dus vroeg Pilatus hun, toen ze daar waren samengestroomd:

‘Wie wilt u dat ik vrijlaat, Jezus Barabbas of Jezus die de messias wordt genoemd?’

Hij wist namelijk dat ze hem uit afgunst hadden uitgeleverd. Terwijl hij op de rechterstoel zat, werd hem een boodschap van zijn vrouw gebracht:

‘Laat je niet in met die rechtvaardige! Om hem heb ik namelijk vannacht in een droom veel moeten doorstaan.’

Ondertussen haalden de hogepriesters en de oudsten het volk over: ze moesten om Barabbas vragen, en Jezus laten doden. Weer nam de prefect het woord en hij vroeg opnieuw:

‘Wie van de twee wilt u dat ik vrijlaat?’

Ze riepen:

‘Barabbas!’

Pilatus vroeg hun:

‘Wat moet ik dan doen met Jezus die de messias wordt genoemd?’

Allen antwoordden:

‘Aan het kruis met hem!’

46 koraal

**Wie wunderbarlich ist doch diese Strafe!
Der gute Hirte leidet für die Schafe,
die Schuld bezahlt der Herre, der Gerechte,
für seine Knechte.**

47 Evangelist

Der Landpfleger sagte:

Pilatus

Was hat er denn Übels getan?

48 recitatief – sopraan (i)

Er hat uns allen wohlgetan,
den Blinden gab er das Gesicht,
die Lahmen macht er gehend,
er sagt uns seines Vaters Wort,
er trieb die Teufel fort,
Betäubte hat er aufgericht',
er nahm die Sünder auf und an.
Sonst hat mein Jesus nichts getan.

49 aria – sopraan, traverso, 2 hobo da caccia's (i)

Aus Liebe,
aus Liebe will mein Heiland sterben,
von einer Sünde weiß er nichts.
Daß das ewige Verderben
und die Strafe des Gerichts
nicht auf meiner Seele bliebe.

50a Evangelist

Sie schrieten aber noch mehr und sprachen:

50b koor (i, ii)

Laß ihn kreuzigen!

50c Evangelist

Da aber Pilatus sahe, daß er nichts schaffete,
sondern daß ein viel großer Getümmel ward,
nahm er Wasser und wusch die Hände vor
dem Volk und sprach:

Pilatus

Ich bin unschuldig an dem Blut dieses
Gerechten, sehet ihr zu.

Evangelist

Da antwoordte das ganze Volk und sprach:

50d koor (i, ii)

Sein Blut komme über uns und unsre
Kinder.

Hoe vreemd, dat voor de schapen zijner
weide de herder zelf ter slachtbank zich liet
leiden, de heer zich voor de schulden zijner
knechten aan 't kruis liet hechten.

Hij vroeg:

‘Wat heeft hij dan misdaan?’

Hij was ons aller welzijn toegedaan,
blinden – zij kunnen weer zien,
lammen – zij lopen weer,
Hij was sprekend zijns Vaders Woord,
duivels dreef Hij uit,
bedroefden gaf Hij nieuwe moed,
bekommerd nam Hij zondaars aan.
Anders heeft mijn Jezus niet gedaan.

Uit liefde,
uit liefde wil mijn Heiland sterven,
Hij weet niets van enige zonden.
En zo zal de ondergang voor eeuwig
en de straf van het gericht
mij niet toegerekend worden.

Maar ze schreeuwden alleen maar harder:

‘Aan het kruis met hem!’

Toen Pilatus inzag dat zijn tussenkomst nergens
toe leidde, dat het er integendeel naar
uitzag dat men in opstand zou komen, liet hij
water brengen, waste ten overstaan van de
menigte zijn handen en zei:

‘Ik ben onschuldig aan de dood van deze
man. Zie het zelf maar op te lossen.’

En heel het volk antwoordde:

‘Laat zijn bloed óns dan maar worden
aangerekend, en onze kinderen!’

50e Evangelist

Da gab er ihnen Barrabam los; aber Jesum ließ er geißeln und überantwortete ihn, daß er gekreuziget würde.

51 recitatief – alt (ii)

Erbarm es Gott!
Hier steht der Heiland angebunden.
O Geißelung, o Schläg, o Wunden!
Ihr Henker, haltet ein!
Erweicht euch
der Seelen Schmerz,
der Anblick solches Jammers nicht?
Ach ja! ihr habt ein Herz,
das muß der Martersäule gleich
und noch viel härter sein.
Erbarmt euch, haltet ein!

52 aria – alt (ii)

Können Tränen meiner Wangen
nichts erlangen,
o, so nehmt mein Herz hinein!
Aber laßt es bei den Fluten,
wenn die Wunden milde bluten,
auch die Opferschale sein!

53a Evangelist

Da nahmen die Kriegsknechte des
Landpflegers Jesum zu sich in das Richthaus
und sammelten über ihn die ganze Schar
und zogen ihn aus und legeten ihm einen
Purpurmantel an und flochten eine dornene
Krone und satzten sie auf sein Haupt und ein
Rohr in seine rechte Hand und beugeten die
Knie vor ihm und spotteten ihn und
sprachen:

53b koor (i, ii)

Gegrüßet seist du, Jüdenkönig!

Evangelist

Und speieten ihn an und nahmen das Rohr
und schlugen damit sein Haupt.

Daarop liet Pilatus Barabbas vrij, maar Jezus leverde hij uit om gekruisigd te worden, nadat hij hem eerst nog had laten geselen.

Erbarming, God!
Hier staat de Heiland vastgebonden.
O geseling, o zweepslog, o wonden!
Jullie beulen, houdt op!
Vermag de aanblik van dit lijden,
van die ontstellende ellende
jullie dan niet te vermurwen?
Ach ja! jullie harten
zijn als marterpalen
en zullen nog veel harder zijn.
Erbarming, houdt op!

Als de tranen van mijn wangen
niets vermogen,
o, neem dan mijn hart!
Mag het dan voor de stromen
wanneer de wonden mild en teder bloeden,
ook mijn schaal van offerande zijn.

De soldaten van de prefect namen Jezus mee naar het pretorium en verzamelden de hele cohort om hem heen. Ze kleedden hem uit en deden hem een scharlakenrode mantel om, ze vlochten een kroon van doorntakken en zetten die op zijn hoofd. Ze gaven hem een rietstok in zijn rechterhand en vielen voor hem op de knieën. Spottend zeiden ze:

‘Gegroet, koning van de Joden,’

En ze spuwden op hem, paktten hem de rietstok weer af en sloegen hem tegen het hoofd.

54 koraal

O Haupt voll Blut und Wunden,
voll Schmerz und voller Hohn,
o Haupt, zu Spott gebunden
mit einer Dornenkron,
o Haupt, sonst schön gezieret
mit höchster Ehr und Zier,
jetzt aber hoch schimpfieret,
gegrüßet seist du mir!

Du edles Angesichte,
dafür sonst schrickt und scheu
das große Weltgerichte,
wie bist du so bespeit;
wie bist du so erbleichet!
wer hat dein Augenlicht,
dem sonst kein Licht nicht gleichet,
so schändlich zugericht'?

55 Evangelist

Und da sie ihn verspottet hatten, zogen sie
ihm den Mantel aus und zogen ihm seine
Kleider an und führten ihn hin, daß sie ihn
kreuzigten. Und indem sie hinausgingen,
funden sie einen Menschen von Kyrene mit
Namen Simon; den zwungen sie, daß er ihm
sein Kreuz trug.

56 recitatief – bas (i)

Ja freilich will in uns das Fleisch und Blut
zum Kreuz gezwungen sein;
Je mehr es unsrer Seele gut,
je herber geht es ein.

57 aria – bas, viola da gamba (i)

Komm, süßes Kreuz, so will ich sagen,
mein Jesu, gib es immer her!
Wird mir mein Leiden einst zu schwer,
so hilfst du mir es selber tragen.

O hoofd vol bloed en wonden,
bedekt met smaad en hoon,
o hoofd zo wreed geschonden,
uw kroon een doornenkroon,
o hoofd eens schoon en heerlijk
en stralend als de dag,
hoe lijdt gij nu zo deerlijk!
Ik groet U vol ontzag.

O hoofd zo hoog verheven,
o goddelijk gelaat,
waar werelden voor beven,
hoe bitter is uw smaad!
Gij, eens in 't licht gedragen,
door engelen omstuwd,
wie heeft U zo geslagen
gelasterd en gespuwd?

Nadat ze hem zo hadden bespot, trokken ze
hem de mantel uit, deden hem zijn kleren
weer aan en leidden hem weg om hem te kruisigen.
Bij het verlaten van het pretorium troffen
ze een man uit Cyrene die Simon heette,
en hem dwongen ze het kruis te dragen.

Ja zeker ook in ons wil vlees en bloed
tot kruisdragen gedwongen worden;
hoe harder de last van 't kruis
des te heilzamer de zegen voor de ziel.

Kom, o edel kruis, dat wil ik vragen,
mijn Jezus, geef het mij voor immer!
Wordt eens mijn lijden mij te zwaar,
sta mij dan bij het zelf te dragen.

58a Evangelist

Und da sie an die Stätte kamen mit Namen Golgatha, das ist verdeutschet Schädelstätt, gaben sie ihm Essig zu trinken mit Gallen vermischet; und da er's schmeckte, wollte er's nicht trinken. Da sie ihn aber gekreuziget hatten, teilten sie seine Kleider und warfen das Los darum, auf daß erfüllet würde, das gesagt ist durch den Propheten: 'Sie haben meine Kleider unter sich geteilet, und über mein Gewand haben sie das Los geworfen.' Und sie saßen allda und hüteten sein. Und oben zu seinen Häupten hefteten sie die Ursach seines Todes beschrieben, nämlich: 'Dies ist Jesus, der Juden König.' Und da wurden zween Mörder mit ihm gekreuziget, einer zur Rechten und einer zur Linken. Die aber vorübergingen, lästerten ihn und schüttelten ihre Köpfe und sprachen:

58b koor (i, ii)

Der du den Tempel Gottes zerbrichst und bauest ihn in dreien Tagen, hilf dir selber! Bist du Gottes Sohn, so steig herab vom Kreuz!

59c Evangelist

Desgleichen auch die Hohenpriester spotteten sein samt den Schriftgelehrten und Ältesten und sprachen:

59d koor (i, ii)

Andern hat er geholfen und kann sich selber nicht helfen. Ist er der König Israel, so steige er nun vom Kreuz, so wollen wir ihm glauben. Er hat Gott vertrauet, der erlöse ihn nun, lüset's ihn; denn er hat gesagt:
Ich bin Gottes Sohn.

59e Evangelist

Desgleichen schmäheten ihn auch die Mörder, die mit ihm gekreuziget waren.

59 recitatief – alt (i)

Ach Golgotha, unselges Golgotha! Der Herr der Herrlichkeit muß schimpflich hier verderben, der Segen und das Heil der Welt wird als ein Fluch ans Kreuz gestellt. Der Schöpfer Himmels und der Erden soll Erd und Luft entzogen werden. Die Unschuld muß hier schuldig sterben, das gehet meiner Seele nah; Ach Golgotha, unselges Golgotha!

Zo kwamen ze bij de plek die Golgota genoemd wordt, wat 'schedelplaats' betekent. Ze gaven Jezus met gal vermengde wijn, maar toen hij die geproefd had, weigerde hij ervan te drinken. Nadat ze hem gekruisigd hadden, verdeelden ze zijn kleren onder elkaar door erom te dobbelen. Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn mantel.' En ze bleven daar zitten om hem te bewaken. Boven zijn hoofd bevestigden ze de aanklacht, die luidde: 'Dit is Jezus, de koning van de Joden'. Daarna werden er naast hem twee misdadigers gekruisigd, de een rechts van hem, de ander links. De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met hem:

Hij was toch de man die de tempel kon afbreken en in drie dagen weer opbouwen? Als je de Zoon van God bent, red jezelf dan maar en kom van dat kruis af!

Ook de hogepriesters, de schriftgeleerden en de oudsten maakten zulke spottende opmerkingen:

'Anderen heeft hij gered, maar zichzelf redden kan hij niet. Hij is toch koning van Israël, laat hij dan nu van het kruis afkomen, dan zullen we in hem geloven. Hij heeft zijn vertrouwen in God gesteld, laat die hem nu dan redden, als hij hem tenminste goedgezind is. Hij heeft immers gezegd: 'Ik ben de Zoon van God.''

Precies zo beschimpten hem de misdadigers die samen met hem gekruisigd waren.

Ach, Golgotha, onzalig Golgotha! De heer der heerlijkheid moet hier onteerd ten onder gaan, 's werelds heil en zegen wordt als een vloek aan het kruis gehecht. De schepper van hemel en van aarde wordt aarde en hemelen ontnomen. Onschuld moet hier schuldig sterven, dat raakt mijn ziel oneindig diep. Ach, Golgotha, onzalig Golgotha!

60 aria – alt, 2 hobo da caccia's (i) en koor (ii)

Sehet, Jesus hat die Hand,
uns zu fassen, ausgespannt,
Kommt! –
Wohin? –
in Jesu Armen
sucht Erlösung, nehmt Erbarmen,
Suchet! –
Wo? –
in Jesu Armen.
Lebet, sterbet, ruhet hier,
ihr verlass'nen Kuchlein ihr,
Bleibet –
Wo? –
in Jesu Armen.

61a Evangelist

Und von der sechsten Stunde an war eine
Finsternis über das ganze Land bis zu der
neunten Stunde. Und um die neunte Stunde
schrie Jesus laut und sprach:

Jezus

Eli, Eli, lama asabthani?

Evangelist

Das ist: Mein Gott, mein Gott,
warum hast du mich verlassen?
Etliche aber, die da stunden, da sie das
höreten, sprachen sie:

61b koor (i)

Der ruft dem Elias!

61c Evangelist

Und bald lief einer unter ihnen, nahm einen
Schwamm und füllte ihn mit Essig und
steckte ihn auf ein Rohr und tränkete ihn.
Die andern aber sprachen:

61d koor (ii)

Halt! laß sehen, ob Elias komme
und ihm helfe?

61e Evangelist

Aber Jesus schrie abermal laut und
verschied.

Zie, Jezus heeft zijn handen
naar ons uitgestrekt,
Komt!
Waarheen?
in Jezus' armen
zoekt verlossing, vindt erbarmen,
Zoekt!
Waar?
in Jezus' armen.
Leven, sterven, hier is rust,
verweesde kuikentjes, blijf maar hier.
Blijf
Waar?
in Jezus' armen.

Rond het middaguur viel er duisternis over
het hele land, die drie uur aanhield. Aan het
einde daarvan, in het negende uur, gaf Jezus
een schreeuw en riep luid:

‘Eli, Eli, lema sabachtani?’

Dat wil zeggen: ‘Mijn God, mijn God,
waarom hebt u mij verlaten?’
Toen de omstanders dat hoorden,
zeiden enkelen van hen:

‘Hij roept om Elia!’

Meteen kwam er uit hun midden iemand
toegesneld die een spons pakte en in zure
wijn doopte. Hij stak de spons op een stok
en probeerde hem te laten drinken.
De anderen zeiden:

‘Niet doen, laten we eens kijken of Elia hem
komt redden.’

Nog eens schreeuwde Jezus het uit, toen gaf
hij de geest.

62 koraal

Wenn ich einmal soll scheiden,
so scheid nicht von mir,
wenn ich den Tod soll leiden,
so tritt du denn herfür!
Wenn mir am allerbängsten
wird um das Herze sein,
so reiße mich aus den Ängsten
kraft deiner Angst und Pein!

63a Evangelist

Und siehe da, der Vorhang im Tempel zerriß
in zwei Stück von oben an bis unten aus.
Und die Felsen zerrissen, und die Erde erbebte,
und die Gräber täten sich auf, und stunden
auf viel Leiber der Heiligen, die da schliefen,
und gingen aus den Gräbern nach seiner
Auferstehung und kamen in die heilige Stadt
und erschienen vielen. Aber der Hauptmann
und die bei ihm waren und bewahreten
Jesum, da sie sahen das Erdbeben und was da
geschah, erschrocken sie sehr und sprachen:

63b koor (i, ii)

Wahrlich, dieser ist Gottes Sohn gewesen.

63c Evangelist

Und es waren viel Weiber da, die von ferne
zusahen, die da waren nachgefolget aus
Galiläa und hatten ihm gedienet, unter welchen
war Maria Magdalena und Maria, die
Mutter Jacobi und Joses, und die Mutter der
Kinder Zebedäi. Am Abend aber kam ein
reicher Mann von Arimathia, der hieß Joseph,
welcher auch ein Jünger Jesu war, der ging zu
Pilato und bat ihn um den Leichnam Jesu.
Da befahl Pilatus, man sollte ihm ihn geben.

64 recitatief – bas (i)

Am Abend, da es kühle war, ward Adams
Fallen offenbar; Am Abend drückt ihn
der Heiland nieder. Am Abend kam die
Tauben wieder und trug ein Ölblatt in dem
Munde. O schöne Zeit! O Abendstunde! Der
Friedensschluß ist nun mit Gott gemacht,
denn Jesus hat sein Kreuz vollbracht. Sein
Leichnam kommt zur Ruh, ach! liebe Seele,
bitte du, geh, lasse dir den toten Jesum schenken,
o heilsames, o köstliches Angedenken!

Wanneer ik eens moet heengaan
ga Gij niet van mij heen,
laat mij dan niet alleen gaan
niet in de dood alleen.
Wees in mijn laatste lijden,
mijn doodsangst, mij nabij.
O God, sta mij terzijde,
die lijdt en sterft voor mij.

Op dat moment scheurde in de tempel het
voorhangsel van boven tot onder in tweeën,
en de aarde beefde en de rotsen spleten.
De graven werden geopend en de lichamen
van veel gestorven heiligen werden tot leven
gewekt; na Jezus' opstanding kwamen ze uit
de graven, gingen de heilige stad binnen en
maakten zich bekend aan een groot aantal
mensen. Toen de centurio en degenen die met
hem Jezus bewaakten de aardbeving voelden
en merkten wat er gebeurde, werden ze door
een hevige angst overvallen en zeiden:

‘Hij was werkelijk Gods Zoon.’

Vele vrouwen, die Jezus vanuit Galilea gevolgd
waren om voor hem te zorgen, stonden van
een afstand toe te kijken. Onder hen bevonden
zich Maria uit Magdala, Maria de moeder
van Jakobus en Jozef, en de moeder van de
zonen van Zebedeus. Toen de avond gevallen
was, arriveerde er een rijke man die uit
Arimatea afkomstig was. Hij heette Jozef en
was ook een leerling van Jezus geworden. Hij
meldde zich bij Pilatus en vroeg hem om het
lichaam van Jezus. Hierop gaf Pilatus bevel
het aan hem af te staan.

In de koelte van de avondwind kwam Adams
val aan 't licht. In de avond maakt de Heiland
deze ongedaan. In de avond kwam de duif
weerom met in zijn snavel een olijvenblad.
O tijd zo schoon! O avonduur! De vrede met
God is nu hersteld, want Jezus heeft zijn kruis
volbracht. Zijn lichaam komt tot rust, ach,
mijn ziel, kom! ga, ontvang de dode Jezus ten
geschenke,
o heilzame, o kostbare gedachtenis!

65 aria – bas (i)

Mache dich, mein Herze, rein,
ich will Jesum selbst begraben.
Denn er soll nunmehr in mir
für und für
seine süße Ruhe haben.
Welt, geh aus, laß Jesum ein!

66a Evangelist

Und Joseph nahm den Leib und wickelte ihn
in ein rein Leinwand und legte ihn in sein
eigen neu Grab, welches er hatte lassen in
einen Fels hauen, und wälzete einen großen
Stein vor die Tür des Grabes und ging davon.
Es war aber allda Maria Magdalena und die
andere Maria, die satzten sich gegen das
Grab. Des andern Tages, der da folget nach
dem Rüsttage, kamen die Hohenpriester und
Pharisäer sämtlich zu Pilato und sprachen:

66b koor (i, ii)

Herr, wir haben gedacht, daß dieser Verführer
sprach, da er noch lebete: Ich will nach dreien
Tagen wieder auferstehen. Darum befiehl,
daß man das Grab verwahre bis an den dritten
Tag, auf daß nicht seine Jünger kommen
und stehlen ihn und sagen zu dem Volk: Er ist
auferstanden von den Toten, und werde der
letzte Betrug ärger denn der erste!

66c Evangelist

Pilatus sprach zu ihnen:

Pilatus

Da habt ihr die Hüter; gehet hin und
verwahrt's,
wie ihr's wisset!

Evangelist

Sie gingen hin und verwahreten das Grab mit
Hütern und versiegelten den Stein.

Mijn hart, reinig u,
in mij zal Jezus zijn begraven.
Want van nu af aan
zal Hij bij mij voor eeuwig
en in vrede rusten.
Wereld, ga uit van mij, laat Jezus binnen!

Josef nam het lichaam mee, wikkelde het in
zuiver linnen en legde het in het nieuwe rotsgraf
dat hij voor zichzelf had laten uithouwen.
Toen rolde hij een grote steen voor de ingang
van het graf en vertrok. Maria uit Magdala
en de andere Maria bleven achter, ze waren
tegenover het graf gaan zitten. De volgende
dag, dus na de voorbereidingsdag, gingen
de hogepriesters en de Farizeeën samen
naar Pilatus. Ze zeiden tegen hem:

‘Heer, het schoot ons te binnen dat die
bedrieger, toen hij nog leefde, gezegd heeft:
‘Na drie dagen zal ik uit de dood opstaan.’
Geeft u alstublieft bevel om het graf tot de
derde dag te bewaken, anders komen zijn
leerlingen hem heimelijk weghalen en zullen
ze tegen het volk zeggen: ‘Hij is opgestaan
uit de dood,’ en die laatste leugen zal nog
erger zijn dan de eerste.’

Pilatus antwoordde:

‘U kunt bewaking krijgen. Ga nu en regel
het zo goed als u kunt.’

Ze gingen erheen en beveiligden het graf door
het te verzegelen en er bewakers voor
te zetten.

67 recitatief – sopraan, alt, tenor, bas (i) en koor (ii)

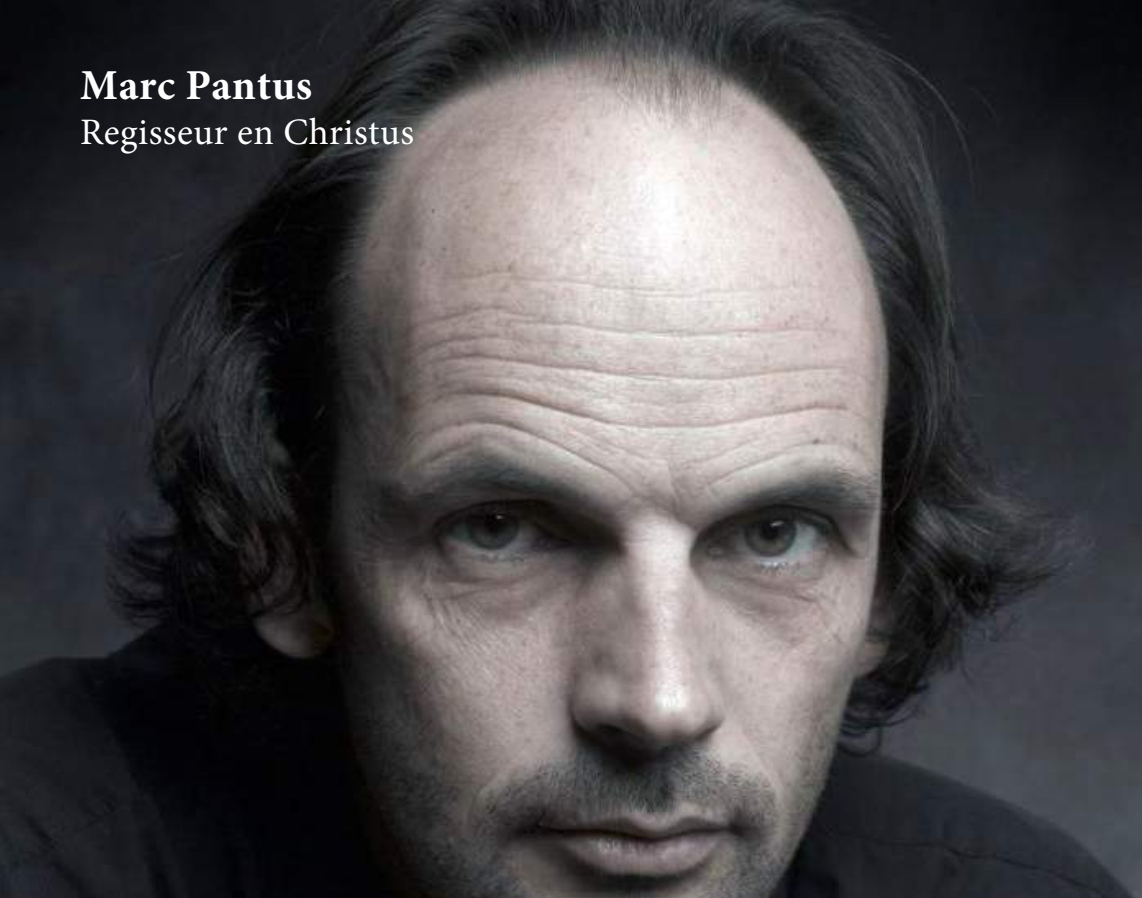
**Nun ist der Herr zur Ruh gebracht.
Mein Jesu, gute Nacht!
Die Müh ist aus, die unsre Sünden ihm
gemacht.
Mein Jesu, gute Nacht!
O selige Gebeine, seht, wie ich euch mit
Buß und Reu beweine, daß euch mein Fall
in solche Not gebracht!
Mein Jesu, gute Nacht!
Habt lebenslang vor euer Leiden tausend
Dank, daß ihr mein Seelenheil so wert
geacht'.
Mein Jesu, gute Nacht!**

68 koor (i, ii)

**Wir setzen uns mit Tränen nieder
und rufen dir im Grabe zu:
Ruhe sanfte, sanfte ruh!
Ruht, ihr ausgesognen Glieder!
Ruhet sanfte, ruhet wohl!
Euer Grab und Leichenstein
soll dem ängstlichen Gewissen
ein bequemes Ruhekissen
und der Seelen Ruhstatt sein.
Höchst vergnügt schlummern da
die Augen ein.**

Nu is de Heer tot rust gebracht.
Mijn Jezus, goede nacht!
Voorbij is het lijden door onze zonden
Hem aangedaan.
Mijn Jezus, goede nacht!
O edel lichaam, zie mijn tranen, teken van
boete en berouw, dat mijn val in zulk groot
lijden U heeft gebracht!
Mijn Jezus, goede nacht!
Mijn leven lang zij U mijn dank duizendvoud,
dat gij mijn leven van zulk een waarde hebt
geacht.
Mijn Jezus, goede nacht!

Treurend zitten wij terneer geslagen
en wenden ons tot U in 't graf:
rust nu zacht, rust in vrede!
Rust, moegestreden leden!
Rust nu zacht, rust in vrede!
Uw graf en steen
zullen voor 't angstige geweten
een veilige rustplaats heten
waar de ziel geborgen is.
Geheel in vrede zullen wij daar sterven.

A close-up portrait of Marc Pantus, a man with dark, wavy hair and a serious expression, looking directly at the camera. The background is dark and out of focus.

Marc Pantus

Regisseur en Christus

Bas-bariton Marc Pantus is een vocale en theatrale topcast voor de rol van Jezus in de Matthäus Passion. Zijn prestaties in alle grote Bachoratoria krijgen lovende recensies. Daarnaast voelt Marc zich zeer thuis in de wereld van opera en muziektheater. Hij studeerde aan de conservatoria van Utrecht en Den Haag bij Udo Reinemann en Meinard Kraak, en aan het Steans Institute for Young Artists in Chicago, waar hij les had van onder andere Thomas Allen, Christa Ludwig, Barbara Bonney, Elisabeth Söderström en Roger Vignoles. Margreet Honig staat hem tegenwoordig bij in zijn vocale ontwikkeling.

Hij trad op met onder andere het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het Residentie Orkest, Het Nederlands Kamerorkest, het ASKO/Schoenberg Ensemble, het Noord-Nederlands Orkest, de Nederlandse Bachvereniging, The Royal Philharmonic Orchestra en de Bochumer Symphoniker, onder leiding van dirigenten als Edo de Waart, Kenneth Montgomery, Reinbert de Leeuw, Paul McCreesh en Jos van Veldhoven. Als operazanger was Marc actief in uiteenlopende rollen, van Telemanns Pimpinone bij het Combattimento Consort tot de familie-opera Reimsreisje bij De Nationale Opera. Marc werkte mee aan verschillende cd-opnamen, waaronder die van de populaire Nederlandse hertaling van de Matthäus Passion door Jan Rot. In 2013 verscheen zijn eerste solo-cd, gewijd aan werk van Nederlandse componisten op teksten van Heinrich Heine. Ook als regisseur en vormgever is Marc actief. Voor Stichting de Dorpsbruiloft en Cappella Amsterdam maakte hij Svadebka! met op het programma Les Noces en Histoire du Soldat van Strawinsky. Met zijn eigen operagezelschap i piccoli holandeses bracht Marc een serie zeer succesvolle komische barokopera's ten gehore, zoals Terremoto, Farfalletta e Lirone van Francesco Conti, en maakte hij twee opera's rond de figuur van Don Quichot. Voor de Magische Muziekfabriek met de Radio Kamer Philharmonie zong en regisseerde hij de opera El Retablo de Maese Pedro van Manuel de Falla. Voor het herenensemble Frommermann maakte hij de in de pers geroemde ode aan Schubert, FrommerFranz. Marc Pantus werkte als regisseur samen met het Luthers Bachensemble in een encensering van de wereldlijke cantaten van Johann Sebastian Bach en was in 2016 zowel de regisseur als de vertolker van de Christuspartij van de scenische opvoering van de Matthäus Passion bij dit ensemble.

Robert Buckland evangelist

Robert Buckland begon zijn muzikale scholing als koorzanger bij de Regensburger Domspatzen. Hij rondde zijn studie zang aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag, waar hij bij Barbara Peason en Diano Forlano studeerde, met onderscheiding af. Aan datzelfde conservatorium volgde hij lessen Oude Muziek van Peter Kooij, Michael Chance, Marius van Altena en Jill Feldman. In het seizoen 2008/09 was Robert lid van de 'Operastudio Nederland'. Al tijdens zijn zangstudie trad Robert regelmatig op met topensembles zoals het Huelgas Ensemble, het Collegium Vocale Gent en de Nederlandse Bachvereniging. Hij is verder verbonden aan het solistenensemble Vox Luminis. Als solist vertolkt Robert regelmatig zowel de evangelistenrol als aria's uit J.S. Bachs Passies en het Weihnachtsoratorium. Ook soleerde hij in oratoria van onder anderen Mendelssohn, Keiser, Stradella, Monteverdi en Telemann, was hij solist in verschillende missen van Haydn, Schubert, Carissimi en Mozart; in cantates van de verschillende leden van de Bachfamilie, en van Fasch, Telemann en Händel. In diverse opera's vertolkte hij rollen zoals in *Acis and Galathea* (Acis), *Siroe* (Arasse) en *Lotario* (Berengario) van Handel, *Dido en Aeneas* (Aeneas), *King Arthur* en *The Fairy Queen* (Phoebus, Autumn) van Purcell en *Haydn's Philemon und Baucis* (Philemon). Hij werkte samen met orkesten als het Concerto Köln, Les Muffattis, Combattimento Consort Amsterdam en Les Agrémens, en met dirigenten als Frieder Bernius, Jos van Veldhoven, Jan Willem de Vriend, Guy van Waas, Peter van Heyghen en Joshua Rifkin.

A close-up portrait of Myriam Arbouz, a woman with dark, curly hair, smiling warmly at the camera. She is wearing a dark top. The background is a soft, out-of-focus light color.

Myriam Arbouz

sopraan

Myriam Arbouz werd geboren in Rennes en zong al vanaf haar achtste in het kinderkoor Maitrise de Bretagne. Daarna studeerde ze tegelijk musicologie aan de Universiteit van Rennes en zang aan het Conservatorium van Rennes bij Martine Surais, gevolgd door verdere studies bij het Centre de Musique Baroque de Versailles met Olivier Schneebell en het Conservatorium van Amsterdam met Valérie Guillorit en Sasja Hunnago. Haar Bachelor klassieke zang (2010) en haar Master operazang (2013) haalde zij aan dit instituut. Twee seizoenen was zij verbonden aan de Nationale Opera Academie (2011-2013) en zong daar diverse rollen in *L'Enfant et les Sortilèges* van Ravel en *Where the Wild Things Are* van Oliver Knussen. Verder zong zij in Nederland rollen in Mozarts *La Finta Giardiniera*, *Less Truth More Telling* van Thierry Tidrow en Strawinsky's *Pulcinella*, Mozarts *Le Nozze di Figaro*, de laatste opera gedirigeerd door Richard Eggar. Myriam Arbouz beheerst een omvangrijk repertoire, dat reikt van barokmuziek, waar zij een bijzondere voorliefde voor koestert, tot eigentijdse componisten. Zij trad op met talrijke beroemde Europese ensembles zoals het Ensemble Pygmalion (Raphael Pichon), *Le Concert d'Astrée* (dirigent Emmanuelle Haïm), Cappella Amsterdam (Daniel Reuss), Kölner Akademie (Michael Alexander Willens) en bij de ensembles Aedes, *La Réveuse*, *Fuoco e Cenere*, *L'Aura Rilucente* en het Schönbrunn Ensemble. Recente hoogtepunten vormen haar rol als Euridice in *Orfeo* en *Ottavia* in *L'Incoronazione de Poppea* van Monteverdi onder leiding van René Jacobs in de Abdij van Royaumont. Zij zong de rollen van Cassiope en Mérope in Lully's *Persée* tijdens het Oude Muziek Festival in Kopenhagen. Zij maakte haar debuut bij de Nationale Opera & Ballet in samenwerking met het Festival d'Aix-en-Provence in de productie *Trauernacht*, die gebaseerd was op Bachs uitvaartcantates, geregisseerd door Katie Mitchell en gedirigeerd door Raphaël Pichon. In de nabije toekomst staan programma's met het notenboekje van Anna-Magdalena Bach op het programma, samen met clavecinist Benjamin Alard, in het Hôtel de Soubise in Parijs, en uitvoeringen van *Trauernacht* in Douai en Lissabon. Verder zal zij meewerken aan een cd met werk van Schubert, Schumann, Wagner en Brahms met het Ensemble Pygmalion voor het label Harmonia Mundi.

Agnes van Laar sopraan

De jonge sopraan Agnes van Laar (1992) is een veelgevraagd soliste en werkt samen met toonaangevende orkesten en dirigenten. Agnes startte haar vocale ontwikkeling bij Karin van der Poel aan het Utrechts Conservatorium. Zij vervolgde haar studie bij Hanneke de Wit aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen, waar ze in juni 2017 haar Bachelor afsloot. Op dit moment zet Agnes haar studie voort bij Sasja Hunnago aan het Conservatorium van Amsterdam. In een samenwerking met Het Gelders Orkest was zij te horen in de Elias van Mendelssohn. Ook zong Agnes in de afgelopen maanden in de concertenreeks '500 jaar Reformatie' onder leiding van Klaas Stok, met het Parnassus Ensemble en Consensus Vocalis. Tevens trad Agnes met het Noord Nederlands Orkest op onder leiding van Geert-Jan van Beijeren Bergen en Henegouwen, waar zij te horen was in het Magnificat van Bach. Vorig jaar werd Agnes door sopraan Johanette Zomer en dirigent Béni Csillag uit een groot aantal sopranen geselecteerd voor de Matthäus Passion met het Orkest van het Oosten. Op het Grachtenfestival in Amsterdam vertolkte Agnes de rol van de Gravin in *Le Nozze di Figaro* van Mozart en de rol van Frau Reich in de *Fallstaff* van Otto Nicolai. Verder zong Agnes onder meer in de *Johannes Passion* van J.S. Bach, het *Requiem* van Mozart, de *Messa di Gloria* van Puccini en de *Petite Messe Solennelle* van Rossini. Ze werkte hierbij onder andere samen met The Northern Consort, het Luthers Bach Ensemble en Eik en Linde. Agnes volgde masterclasses bij onder anderen Margreet Honig, Charlotte Margiono, Nico van der Meel, Paul Triepels (ademoach), Elsina Jansen (operaregisseur) en David Prins (operaregisseur).

A portrait of Robert Kuizenga, a man with light brown hair and a light beard, wearing a white shirt and a dark jacket. He is looking slightly to the right with a gentle smile. The background is a textured, light-colored wall.

Robert Kuizenga altus

Robert Kuizenga (1984) is begonnen als jongenssopraan bij het Roder Jongens Koor onder leiding van Bouwe Dijkstra. Als hoofdsolist van het Roderjongenskoor mocht hij onder andere de partij van de Angel uit het oratorium Jephta (Händel) voor zijn rekening nemen onder leiding van Paul Mc Creesh. Na zijn stembreuk heeft Robert als countertenor les gehad van Jan Zwerver en van Eugenie Ditewig op het conservatorium van Utrecht. De afgelopen jaren heeft Robert lessen gevolgd bij Pierre Mak en Michael Chance. Op dit moment wordt hij gecoacht door Maarten Engeltjes. Als solist trad hij veelvuldig op in uitvoeringen van oratoria, passies en cantates. Hierbij

heeft hij mogen zingen onder leiding van onder anderen Ton Koopman, Jos van Veldhoven en Peter Dijkstra. Onlangs won Robert de jury- en publieksprijs bij het concours In de ban van de Hohe Messe, waardoor hij onder andere masterclasses volgde bij Johannette Zomer. Verder was hij als solist te zien in de rol van de Generaal in het programma Machtige Muziek in het Concertgebouw in Amsterdam met het Nederlands Philharmonisch Orkest. Hiernaast is hij nog regelmatig actief als koorzanger. Robert maakte 15 jaar deel uit van de kernbezetting van Vocaal Ensemble The Gents en zong daarnaast bij verschillende andere professionele ensembles.

David van Laar

altus

Tijdens zijn studie orgel bij Theo Jellema ontdekte de jonge David van Laar zijn altstem en zijn liefde voor zingen. Kort daarop startte hij in 2013 zijn studie zang bij Hanneke de Wit aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen, waar hij in 2017 zijn studie afrondde. Tijdens zijn studie volgde David ook lessen bij Maarten Engeltjes en bij Michael Chance aan het Koninklijk Conservatorium in den Haag, waarvoor hem door het Prins Claus Conservatorium een beurs werd toegekend. Masterclasses ontving hij van onder anderen Nico van der Meel, Marcel Boone, Paul Triepels en Elsina Jansen. In december 2016 was David altsolist bij het live uitgezonden NPO Radio 4 Kerstconcert onder leiding van Klaas Stok, met het Radio Filharmonisch Orkest en Consensus Vocalis. Als vocaal solist heeft David opgetreden met ensembles en orkesten als het Radio Filharmonisch Orkest, het Orkest van het Oosten, Eik en Linde, The Northern Consort en het Luthers Bach Ensemble. Zo was hij onder meer te horen in de Matthäus- en Johannes Passion, het Weihnachtsoratorium, het Magnificat en vele cantates van Bach, en Vivaldi's Stabat Mater, Gloria, Dixit Dominus en Magnificat. Als organist is hij verbonden aan de Sint Jozefkathedraal in Groningen en speelt hij regelmatig continuo in orkesten zoals Concerto d'Amsterdam.

A black and white portrait of a young man with dark, curly hair, looking directly at the camera with a slight smile. He is wearing a dark, textured blazer over a dark button-down shirt. The background is a plain, light color.

William Knight

tenor

William Knight begon zijn carrière als koorknaap van Saint Paul's Cathedral in Londen. Hij studeerde muziek aan de University of York, waar hij tenorzanger was bij de kathedraal van York. Op dit moment is hij free lance zanger in Europa. William werd kernlid van het Nederlands Kamerkoor in 2015. Ook zingt hij regelmatig met andere ensembles zoals het Collegium Vocale Gent, Cappella Amsterdam, het Nederlands Radio Koor, Egidius, de BBC Singers en The Sixteen. In deze groepen treedt hij zowel als solo- en als koorlid op. Ook is hij zeer actief als solozanger in andere ensembles in Nederland. In de operawereld heeft William gezongen bij de Nationale Opera, het koor van Glyndebourgh, het koor van Opera Holland Park en Grange Park Opera. William heeft veel plezier in componeren en zijn werk is uitgevoerd door het Nederlands Kamerkoor en verschillende andere Nederlandse koren en ensembles. Op stapel staan verbintenissen als solotenor voor het Nederlands Kamerkoor in Händels opera *Israel in Egypt* en een opname van een nieuwe opera van Michel van der Aa.

Satoshi Mizukoshi

tenor

Satoshi Mizukoshi studeerde aan de Tokyo National University of Fine Arts and Music. Hier behaalde hij zijn bachelordiploma solozang en zijn masterdiploma zang oude muziek. Vervolgens studeerde hij aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag om zich te verdiepen in de historische uitvoeringspraktijk. Op dit instituut werd hij gecoacht door Peter Kooij, Rita Dams en Michael Chance; in 2010 studeerde hij daar af. Sinds 1997 zingt hij regelmatig bij het Bach Collegium Japan onder leiding van Masaaki Suzuki. Als solist trad hij met dit ensemble op bij verschillende Europese festivals zoals de Ansbach Bachwoche, Rheingau Musikfest en het Festival de Musica Canarias. In Japan wordt Mizukoshi veelgevraagd als Evangelist in de Passies van Bach en zingt hij regelmatig Bachcantates met verschillende ensembles. Sinds hij in Nederland woont, zingt Satoshi bij ensembles als Collegium Vocale Gent (Phillipe Herreweghe), het Nederlands Kamerkoor (Peter Dijkstra), Capella Amsterdam (Daniel Reuss), Sette Voci (Peter Kooij) en Vox Luminis (Lionel Meunier).

David Greco

bas

David Greco trad voor het eerst solo op tijdens de Australische tournee van Dame Emma Kirkby. Zijn operadebuut maakte hij in Sydney met de rol van Papageno in Mozarts *Zauberflöte*. Kort daarop zong hij in 2006 de rol van Perichaud in *La Rondine* van Rossini, met het Sydney Symphony Orchestra in 2006 onder leiding van Gianluigi Gelmetti. Davids Italiaanse debuut vond plaats in het Teatro Communale di Modena, met de rol van Pallante in Händels *Agrippina*. Een jaar later maakte hij zijn debuut bij het Festival d'Aix-en-Provence, Frankrijk, als Oracle in *Alceste* van Händel, met het Freiburg Barockorchester onder Ivor Bolton. David verhuisde naar Nederland in 2008 om op het Koninklijk Conservatorium zijn studie te vervolgen bij Diane Forlano, Peter Kooij en Michael Chance. In Nederland gaf hij concerten met Ton Koopman en het Amsterdam Baroque Orchestra met verschillende projecten, waaronder een Europese tournee met Bachs *Johannes Passion* en Monteverdi's *Vespi della Beata Virgine*. Hij trad voor het eerst op in het Koninklijk Concertgebouw met een recital van madrigalen van Monteverdi, samen met het Nederlandse ensemble *Le Nuove Musiche*. Ook zong hij op tijdens het Glyndebourne Festival in *The Fairy Queen* (Purcell) onder leiding van Laurence Cummings. Hij werd uitgenodigd voor een concerttour van de Academy of Ancient Music onder leiding van Richard Egarr door Engeland en Frankrijk met de *Messiah*. In 2017 zong hij de *Messiah* in het Sydney Opera House en in september 2017 werd hij door Daniela Kaleva in *Limelight Magazine* bejubeld vanwege zijn vertolking van de titelrol van Monteverdi's *Orfeo* in Melbourne: 'Zijn stem en theaterpersoonlijkheid dwingen ontzag af: zijn optreden is meesterlijk, evenwichtig en voorbeeldig. De betovering van Greco's behandeling van de 'stille rappresentativo' (de tekst wordt gesproken, niet gezongen) berust in de nuance van zijn frasering en het belang dat hij hecht aan de afzonderlijke woorden. Onvergetelijk is de retorische nadruk die hij legde op de beroemde zin "Tu se' morta" (je bent dood).'

Het Roder Jongenskoor

Het Roder Jongenskoor (1985) is een koor naar Engels voorbeeld, met als repertoire de Anglicaanse koormuziek in breedste zin. Dirigent van het koor is Rintje te Wies, tevens artistiek leider van de Stichting Koorschool Noord Nederland. Het Roder Jongenskoor wordt alom geprezen om de consequente Engelse koorstijl, niet alleen wat betreft grootte en stembezetting, maar ook in de grote aandacht voor de stemkwaliteit van de individuele jongens en jongemannen.

Het Roder Jongenskoor kiest in al zijn facetten voor de muzikale aanpak die bij de Engelse jongenskoren leidt tot hun befaamde hoge uitvoeringsniveau. In de afgelopen jaren hebben de jongens meegewerkt aan velerlei grotere producties voor koor en orkest, zoals uitvoeringen van de Mattheüs Passion van Johann Sebastian Bach, het War Requiem, de Saint Nicolas Cantata en de Spring Symphony van Benjamin Britten alsmede de Derde Symfonie van Gustav Mahler, waarbij een jongenskoor is voorgeschreven. Jongenssolisten verlenen regelmatig medewerking aan Die Zäuberflöte van Wolfgang Amadeus Mozart, het Requiem van Gabriel Fauré en de Chichester Psalms van Leonard Bernstein. Het koor maakt regelmatig buitenlandse reizen. Begin 2002 werd het Roder Jongenskoor door The Federation of European Choirs benoemd tot cultureel ambassadeur van de Europese Unie in Nederland.

A close-up portrait of Joanna Huszcza, a woman with dark hair, looking slightly to the right. She is wearing a dark blue jacket and a light-colored scarf. A violin is visible in the foreground, partially obscuring her face. The background is blurred, showing what appears to be a rocky or snowy landscape.

Joanna Huszcza is een hartstochtelijke speler van kamer-muziek, naast haar activiteiten als aanvoerder en solist. Ze speelt vaak op belangrijke podia en festivals. Zij werd geboren in Warschau en woont nu in Brussel. Zij studeerde aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag onder leiding van Enrico Gatti. Na haar afstuderen werd zij door de Muziekacademie van Lodz (Polen) uitgenodigd om het bespelen van de historische viool te introduceren in het lesprogramma. Als docent beleeft zij ook veel plezier aan de intense samenwerking met het Koninklijk Conservatorium in Brussel en de afdeling Oude Muziek daarvan. Zij geeft er regelmatig les vanaf 2015. Dankbaar denkt zij terug aan de samenwerking met enkele van de meest intelligente en inspirerende persoonlijkheden in de muziekwereld. Deze ervaring stelde haar in staat om zelf naar antwoorden te zoeken en haar eigen muzikale context te vinden. Het idee dat muziek een taal is heeft haar nooit verlaten en vandaar dat zij een speciale belangstelling heeft voor het vocale aspect van het vioolspel. Jo is net zo gek op koffie als op een open en vruchtbare muzikale dialoog met haar collega's. Haar trouwe metgezel, de viool, is in 1689 gemaakt door Hendrik Jacobs in Amsterdam.

Joanna Huszcza
aanvoerder
(8/16/17/18 maart)

Ivan Iliev aanvoerder (9/10/11 maart)

Ivan Iliev is geboren in Pernik (Bulgarije) en studeerde viool aan de Nationale Muziekacademie in Sofia bij Verka Stefanova en Yosif Radionov. Daarna studeerde hij bij Anton Steck aan de Hochschule für Musik in Trossingen. Ivan volgde masterclasses bij leden van het Amadeus-, Smetana- en Bartokkwartet. Hij won een prijs bij de nationale wedstrijd voor jonge talenten in Sofia en bij de Nationale Muziekacademie aldaar voor uitvoeringen van kamermuziek van Bulgaarse componisten.

Hij is lid van Concerto Antico en trad met hen op tijdens het Festival de Musica Antiga in Barcelona en in de Fabulous Fringe serie van het Festival Oude Muziek in Utrecht.

Ivan is mede-oprichter van Ars Barocca, dat in 2007 werd uitgeroepen tot Ensemble van het Jaar door de Nationale Bulgaarse Radio-omroep. Sinds 2008 werkt hij samen met Erik Bosgraaf en het Ensemble Cordevento voor een reeks van concerten en cd-opnames van Briljant Classics.

Robert Koolstra continuo

Robert Koolstra studeerde orgel en klavecimbel aan het Noord Nederlands Conservatorium en kreeg daarna een studiebeurs voor zijn postgraduate degree aan de Guildhall School of Music and Drama in Londen. Hij speelde continuo in diverse ensembles en maakte concertreizen naar Europa, Azië en Amerika. Als solist is hij regelmatig te horen op orgel en klavecimbel. Hij verleende medewerking aan verschillende tv- en radio-opnames. Als artistiek adviseur en continuo-speler is hij verbonden aan het koor en barokorkest van het Luthers Bach Ensemble. Onlangs soleerde hij onder de leiding van Ton Koopman met het Luthers Bach Ensemble in het klavecimbelconcert F-dur van J.S. Bach. In 2008-2009 was hij hoofdvakdocent en hoofd van de afdeling klassiek aan het conservatorium in Chennai (India) op uitnodiging van dubbele Oscarwinnaar A.R.Rahman.

Daarna werkte hij als kamermusicus en docent in Montreal (Canada). Hij organiseerde klavecimbel-festivals in Groningen waar hij de afgelopen jaren integraal alle Partita's, de Engelse Suites en het Wohltemperiertes Klavier van J.S. Bach uitvoerde. In het voorjaar van 2017 voerde het Luthers Bach Ensemble een nieuwe reconstructie uit van de Markus-Passion van Bach (1744) uit, samengesteld door Robert Koolstra op basis van bestaande cantates van Bach en voorzien van nieuwe, door Koolstra geschreven recitatieven.

Als organist is hij verbonden aan de Remonstrantse Gemeente in Groningen. In 2017 richtte hij het ensemble The Duchess op.

Tymen Jan Bronda dirigent

Tymen Jan Bronda is dirigent en artistiek leider van het Luthers Bach Ensemble, dat hij heeft opgericht. Hij kreeg zijn eerste orgelles toen hij zeven jaar was. Na een aantal jaren les te hebben gehad van Piet Wiersma ging hij studeren aan het conservatorium Groningen bij Johan Beeftink en Theo Jellema. Aan het conservatorium van Zwolle behaalde hij zijn diploma kerkmuziek. In 2009 werd zijn orgelstudie bij Reitze Smits, aan de Hogeschool voor de kunsten Utrecht, voltooid met de titel Master of Music na recitals in de Joriskerk te Amersfoort en in de O.L.V.-basiliek te Zwolle. Tymen Jan was in september 2011 tien jaar cantor-organist van de Lutherse Gemeente te Groningen. Het afgelopen decennium nam hij in deze kerk het initiatief voor de serie 'Orgel Anders'. Als docent kerkmuziek is hij verbonden aan de opleiding kerkmuziek Noord-Nederland die onder auspiciën van het Bureau Kerkmuziek van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) plaatsvindt. In 2006 richtte Tymen Jan het Luthers Bach Ensemble op, dat gespecialiseerd is in de barokke uitvoeringspraktijk. Met het LBE voerde hij naast diverse Bachcantates alle Lutherse Missen van Bach uit en in november 2011 en december 2016 dirigeerde hij de Hohe Messe van Bach. Als dirigent is hij verder verbonden aan kamerkoor Tiraña uit Groningen. In 2012 nam Tymen Jan het initiatief tot reconstructie van het voormalige Schnitgerorgel (1699/1717) van de Lutherse Kerk in Groningen. Op 31 oktober 2017 - 500 jaar Reformatie - werd dit instrument ingewijd. Door aan te sluiten bij de recent herleeftde interesse in het gebruik van het kerkorgel als centraal continuo-instrument bij (Bach)cantates, gaat de stad Groningen opnieuw een toonaangevende rol spelen in de oude muziekwereld.

Luthers Bach Ensemble

Solisten

Marc Pantus	Christus
Robert Buckland	Evangelist
Myriam Arbouz	sopraan
Agnes van Laar	sopraan
Robert Kuizenga	altus
David van Laar	altus
William Knight	tenor
Satoshi Mizukoshu	tenor
David Greco	bas

Musici

orkest 1

Joanna Huszcza	viool 1/aanvoerder (8/16/17/18 maart)
Ivan Iliev	viool 1/aanvoerder (9/10/11 maart)
Joanna Piszczorowicz	viool 1
Agnieszka Papierska	viool 2
Veronika Manova	viool 2
Zdenka Prochazkova	altviool
Roberto Alonso Álvarez	violoncello
Silvia Jiménez Soriano	violone
Robert Koolstra	orgel
Hugo Rodriguez Arteaga	fagot
Robert de Bree	hobo I
Yongcheon Shin	hobo II
Radka Kubinova	traverso I
Ayscha Wills	traverso II

orkest 2

Francesco Bergamini	viool 1
Raffaele Nicoletti	viool 1
Louella Alatiit	viool 2
Ryuko Reid	viool 2
David Rabinovici	altviool
Ania Katynska	violoncello / gamba
Israel Golani	luit
Eva Harmuthová	hobo I
Lisa Buckland - Kortleitner	hobo II
Roberto Bando	traverso I
Ada Perez	traverso II

kleinkoor LBE

koor I

sopranen:

Antje van der Tak (Ancilla I)
Joske van der Hoeven (Ancilla II)
Myriam Arbouz (solist)

alten:

Marieke Bouma
Eleanor Hyde
Robert Kuizenga (solist)

tenoren:

József Csapó
William Knight (solist)

bassen:

Henk Timmerman (Pilatus, Petrus, Pontifex)
David Greco (solist, Judas)

koor II

sopranen:

Nellie Bolhuis
Sanne Brederoo
Agnes van Laar (solist)

alten:

Fenny de Boer
Floor Pots
David van Laar (solist)

tenoren:

Gerben Bos
Joost Hurkmans
Satoshi Mizukoshu (solist)

bassen:

Luuk Dijkhuis
David Moolenaar (Pontifex I)
Inne Hoekstra

Over het Luthers Bach Ensemble

Het Luthers Bach Ensemble is in 2006 opgericht vanuit de wens meer Bachcantates ten gehore te brengen op basis van de authentieke uitvoeringspraktijk. Het LBE is het enige Oude Muziekensemble in Noord-Nederland met een orkest en twee koren, een kleinkoor en een projectkoor. Het projectkoor heeft onlangs de naam Lutherse Bach Academie gekregen. In de afgelopen jaren wist het LBE een kern van buitengewoon goede instrumentalisten aan te trekken. Het LBE stelt zich ten doel het publiek te betrekken bij de emotionele rijkdom en intense dramatiek van de barokmuziek, bijvoorbeeld door scenische uitvoeringen. Dat sluit aan bij de opvattingen uit de tijd van Bach dat muziek via de emotie inzicht verschaft in de essentiële aspecten van het leven. Het LBE is letterlijk en figuurlijk grondvest in de Lutherse kerk in Groningen. Het gebouw aan de Haddingestraat heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk podium voor kleinere ensembles en kamermuziek.

Daarnaast speelt het LBE op verschillende podia in Noord-Nederland, in de rest van Nederland en in Duitsland. De komst van het nieuwe Schnitgerorgel in 2017 is een belangrijke impuls voor muziekuitsvoeringen in combinatie met dit orgel, een voor Nederland unieke combinatie.

Wij zoeken Vrienden en Gulle Gevers

Het LBE zoekt sinds kort Gulle Gevers. **Uw steun voor langere tijd is onmisbaar.**

Willen wij op langere termijn de bewezen kwaliteit behouden en daarnaast die prachtige programma's laten uitvoeren, dan kunnen wij dat niet alleen.

Is dit wat voor u? Stuur dan een berichtje naar info@luthersbachensemble.nl (mw. Titia Siekmans) en wij handelen graag de zakelijke kant voor u af.

Wordt u Gulle Gever voor vijf jaar dan is uw bijdrage middels de ANBI regeling volledig in vijf jaar volledig aftrekbaar. Een simpel aanmeldingsformulier van de Belastingdienst is gemakkelijk te downloaden: een notaris is overbodig.

Vrienden/donateurs voor €50 per jaar, u krijgt daarvoor €5,00 korting voor maximaal 2 kaarten per concert, gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij concerten, 2 x per jaar een nieuwsbrief, een programma boekje en 1 pauzedrankje.

Sponsors/gulle gevers voor €250,00 per jaar (voor 5 jaar), u krijgt daarvoor voor 1 concert per jaar 2 vrijkaarten en voor de andere concerten € 10,00 korting voor max 2 kaarten, 2e rang , gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij concerten, 2 x per jaar een nieuwsbrief, een programma boekje en 1 pauzedrankje.

Sponsors/gulle gevers voor €500,00 per jaar (voor 5 jaar), u krijgt daarvoor voor 3 concert per jaar 2 vrijkaarten en voor de andere concerten € 10,00 korting voor max 2 kaarten, 2e rang , gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij concerten, 2 x per jaar een nieuwsbrief, een programma boekje en 1 pauzedrankje.

Sponsors/gulle gevers voor €1000,00 per jaar (voor 5 jaar), u krijgt daarvoor 2 vrijkaarten voor alle concerten, 2e rang plaatsen, gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij concerten, 2 x per jaar een nieuwsbrief, een programma boekje en 1 pauzedrankje.

Komende uitvoeringen van het LBE

Pinkstercantates

zaterdag 5 mei	20 uur concert	Nicolaikerk Appingedam
zondag 6 mei	15 uur concert	Der Aa-kerk Groningen
zondag 20 mei	10 uur cantatedienst	Lutherse kerk Groningen (alleen cantate Also hat Gott die Welt geliebt BWV 68)

programma:

J.S. Bach, Pinkstercantate Also hat Gott die Welt geliebt BWV 68

J.S. Bach, Motet Der Geist hilft unser Schwachheit auf BWV 226

J.S. Bach, vioolconcert in A klein BWV 1041

J. Chr. Graupner, Pinkstercantate Nun gibst du Gott! einen gnädigen Regen GWV 1138/21

uitvoerenden:

Lutherse Bach Academie (projectkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. dirigent Tymen Jan Bronda

Johanna Huszcza (vioolconcert) | Griet de Geyter (sopraan) | Richard Resch (tenor) | Michiel Meijer (bas)

entree:

Appingedam €20

Groningen €25 | €35 eerste rang

voorverkoop:

Boekhandel **Godert Walter Groningen**, Oude Ebbingestraat 53 | Boekhandel **Daan Nijman Roden**, Heerestraat 87 en winkelstraat UMCG | **CIGO-Overdiep** Appingedam

ticketshop via www.luthersbachensemble.nl

Symphoniae sacrae & Psalmen Davids

donderdag 7 juni 20:15 uur Grote of Jacobijnerkerk Leeuwarden

zaterdag 9 juni 20:00 uur Hippolytuskerk Middelstum

zondag 10 juni 15:00 uur Lutherse kerk Groningen

programma:

Heinrich Schütz: een keuze uit de Symphoniae sacrae & Psalmen Davids

SWV anh. 11 Es erhub sich ein Streit

SWV 478 Die Sieben Worte...

Drie motetten

SWV 386 Die Himmel erzählen

SWV 383 Ich bin ein rufende Stimme

SWV 390 Unser Wandel ist im Himmel

Uit Symph. Sacr. III dl 4: 2 motetten:

SWV 406 O Jesu süß

SWV 407 Lasset uns doch

SWV 464 Ich bin die Auferstehung...

SWV 324 Ich bin die enz.

Drie psalmen Davids

SWV 24 Ach Herr...

SWV 26 Ich freue mich

SWV 46 Zion spricht...

uitvoerenden: Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten) o.l.v. Tymen Jan Bronda
Antje van der Tak (sopraan) | Joske van der Hoeven (sopraan) | David van Laar (altus)
Iason Marmaras (tenor) | Niels Berentsen (tenor) | ensemble Copper & Zink

Alexander's Feast onder leiding van Peter Dijkstra

vrijdag 21 september	20:15 uur Grote kerk Leeuwarden
zaterdag 22 september	19.30 uur Grote of Martinikerk Doesburg
zondag 23 september	15:00 uur Der Aa-kerk Groningen

programma:

Georg Frideric Handel, Alexander's Feast HWV 75

Lucie Chartin(sopraan) | Robert Kuizenga (countertenor) | Jan-Willem Schaafsma (tenor) | David Greco (bas)

uitvoerenden:

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. gastdirigent Peter Dijkstra

Kerst met Vivaldi, Bach en 17de-eeuwse kerstliederen

vrijdag 14 december	19.30 uur Kruiskerk Burgum
zaterdag 15 december	15:00 uur Nicolaikerk Appingedam
zondag 16 december	20:00 uur Der Aa-kerk Groningen
dinsdag 25 december	10:00 uur cantatedienst Lutherse kerk Groningen (alleen BWV 63)

programma:

J.S. Bach, cantate Christen, ätztet diesen Tag BWV 63

Antonio Vivaldi, Gloria in D RV 589

Weihnachtskoralen van Praetorius, Buxtehude, Hassler en meer..

uitvoerenden:

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Sara Jäggi (sopraan) | Robert Kuizenga (altus) | Johannes Weiss (tenor) | Harry van der Kamp (bas)

Beroemde motetten

zaterdag 15 juni 2019	20:00 uur Nicolaikerk Appingedam
zondag 16 juni 2019	15:00 uur Lutherse kerk Groningen

programma:

motetten van Bassano, Hassler, Di Lasso, Praetorius en meer..

Motetten-Kolorierungen voor orgel van Heinrich Scheidemann

uitvoerenden:

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor) o.l.v. Tymen Jan Bronda
ensemble Copper & Zink

Magnifieke aanbieding!

In 2014 bracht het Luthers Bach Ensemble de cd **Magnificat** uit, 72 minuten Bach van de bovenste plank.

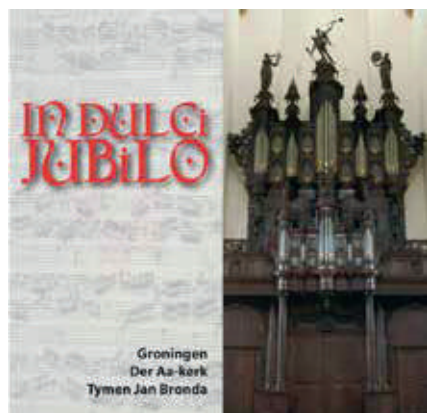

De kritieken waren zeer lovend en de eerste oplage is intussen uitverkocht. Vanwege de aanhoudende vraag heeft het LBE besloten tot een tweede persing, identiek aan de eerste, dus met doosje en tekstboekje. Voor onder de kerstboom! Wij kunnen U de cd aanbieden voor € 10,- Te koop tijdens onze concerten.

Magnificat, Luthers Bach Ensemble

Op deze cd staan van Johann Sebastian Bach het Magnificat D-Dur BWV243 (met Laudén), het Concerto d-Moll BWV1059R en de altsolocantate Gott soll allein mein Herze haben BWV169. Solisten op deze cd zijn Stefanie True (sopraan); Robert Kuizenga (altus); Richard Resch (tenor) en Michiel Meijer (bas). Een en ander wordt gecomponeerd door het kleinkoor en barokorkest van het LBE.

In Dulci Jubilo, Tymen Jan Bronda

Deze cd verscheen in 2013. Tymen Jan Bronda speelde op het Schnitgerorgel van de Der Aa-kerk in Groningen. Het programma bevat werken uit de vroeg- en laatbarok die op het lijf van het instrument zijn geschreven.

Trouw (Christo Lelie):

‘In een veelheid aan registraties laat Bronda het onvolprezen Schnitger-orgel verrukkelijk klinken, helder, zangerig, veelkleurig. (...) Een belangrijke reden om deze orgel-cd aan te schaffen is het inspirerende orgelspel van Tymen Jan Bronda.’

Orgelnieuws (Joost van Beek):

‘Naast speelplezier zijn souplesse en transparantie hier toepasselijke trefwoorden, en als de muziek daarom vraagt heeft het spel van Bronda een aanstekelijk drive (“In dir ist Freude”).’

De cd kan besteld worden voor € 10,- (excl. 2 euro verzendkosten). Bij een bestelling graag dit bedrag vooraf overmaken op NL45 INGB 0004 8696 77 t.n.v. T. Bronda te Groningen onder vermelding van ‘In dulci jubilo’. Vergeet niet een email met uw adresgegevens te sturen naar info@tymenjanbronda.nl. De cd is ook tijdens dit concert verkrijgbaar.

RENAISSANCE

De nieuwe cd van Tymen Jan Bronda op het nieuwe Schnitgerorgel van de Lutherse Kerk Groningen.
Nu verkrijgbaar bij onze concerten!

Op deze nieuwe orgel-cd, waarop het nieuwe orgel in vele kleuren is te horen, werken van Frescobaldi (Toccata VI), Scheidemann (Motetkolorierungen), Weckmann, Böhm (Vater unser, Herr Jesu Christ dich zu uns wend), Buxtehude (Toccata in d), en natuurlijk de grote J.S. Bach (Toccata in F, Concerto in C en diverse koraalbewerkingen).

De cd kost €15 excl. verzendkosten.

Bestellen kan ook via cd_bestellen@kpnmail.nl

Colofon

Floormanagers: Titia Patberg, Thea Plasmans, Ite Harm Meerveld, Janneke Luttje, Wieke Leemhuis, Erwin Poppen

Fotografie: Titia Patberg, Aart Nieuwkoop

Filmopnames: Richard Bos

Geluidsopnames: Jan Willem van Willigen

Teksten: Ton Kee, Marlite Halbertsma, Tymen Jan Bronda

Eindredactie: Marlite Halbertsma

Ontwerp en opmaak programmaboekje: Guus van Nunen – gemakpc.nl

Voor meer informatie en het laatste nieuws kijk op www.luthersbachensemble.nl

Het LBE is ook op Facebook te vinden, met een kleine 5000 Vind-ik-leuks.

Word daar ook vriend van het LBE!

Ook op Twitter!

Stichting LUTHERS BACH ENSEMBLE te Groningen
Postadres p/a Haddingestraat 19a 9711 KB GRONINGEN
e-mailadres info@luthersbachensemble.nl
IBAN NL70INGB0002878593 / BIC INGBNL2A
t.n.v. stichting Luthers Bach Ensemble Groningen
Kamer van Koophandel 02096248 ANBI nr. 65004

Wilt u zich aanmelden voor de LBE-mailinglist, stuur dan een mailtje naar
bovenstaand e-mailadres.

Management

Artist Management Agency (impresariaat)

Jurjen Toepoel
info@toepoel-artists.com
+31(0)6 45080741

Artistic Director (artistiek leider)

Tymen Jan Bronda info@tymenjanbronda.nl +31
(0)6 27035682

Managing Director (zakelijk leider)

Titia Siekmans titiasiekmans@gmail.com +31 (0)6
12964199

Inspiciënt: Ite-Harm Meerveld,
Oege Mollema (podium)

Floor Manager: Titia Patberg

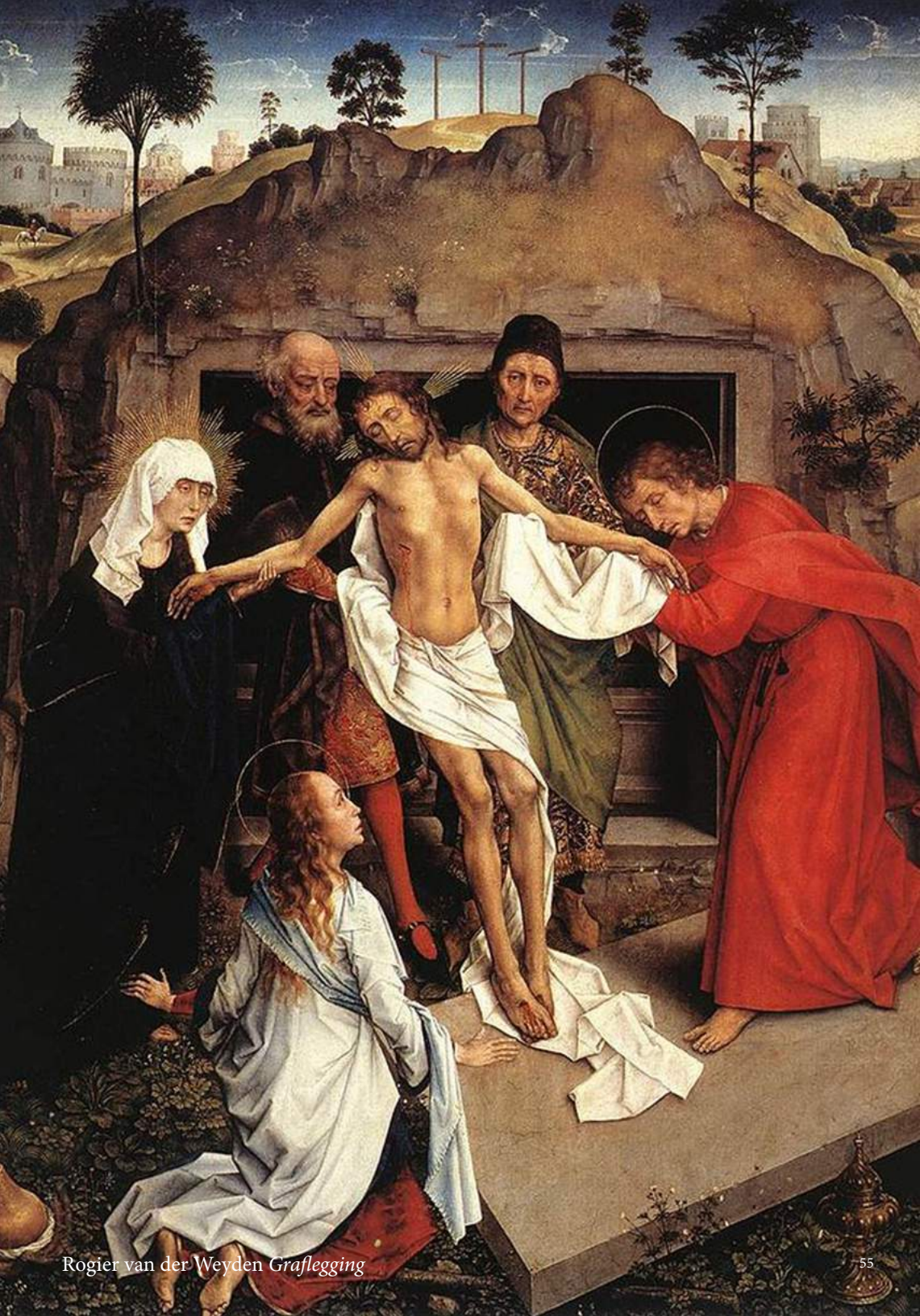
Choir Manager projectkoor: Henk Timmerman

Bestuur

Ton Kee (voorzitter)
Broer Miedema (penningmeester)
Rolf Wierenga (secretaris)
Daan Nijman (bestuurslid)
Marlite Halbertsma (bestuurslid)
Bernard van Reemst (fondsenwerving)
Erwin de Vries (penningmeester beheer)

Raad van toezicht

Jan Willem van Willigen
Johan Boiten
Karel Knoll
Jeroen Knot
Jan Hendrik Kuiper

Rogier van der Weyden *Graslegging*

PINKSTERCANTATES BACH-VIOOLCONCERT

Lutherse Bach Academie

uitvoerenden:

Lutherse Bach Academie (projectkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. dirigent Tymen Jan Bronda
Johanna Huszcza (vioolconcert) | Griet de Geyter (sopraan) | Richard Resch (tenor) | Michiel Meijer (bas)

programma:

J.S. Bach, Pinkstercantate Also hat Gott die Welt geliebt BWV 68

J.S. Bach, motet Der Geist hilft unser Schwachheit auf BWV 226

J.S. Bach, vioolconcert in A mineur BWV 1041

J. Chr. Graupner, Pinkstercantate Nun gibst du Gott! einen gnädigen Regen GWV 1138/21

Appingedam	ZA	5 mei	20 uur	Nicolaikerk
Groningen	ZO	6 mei	15 uur	Der Aa-kerk
Groningen	ZO	20 mei	10 uur	Lutherse kerk (cantatedienst)

entree: Appingedam €20, vriend €17, student €10 | Groningen €25, €35 eerste rang, vriend €20, student €12

kaartverkoop: ticketshop via www.luthersbachensemble.nl | Boekhandel Godert Walter Groningen, Oude Ebbingestraat 53 | Boekhandel Daan Nijman Roden, Heerestraat 87 en winkelstraat UMCG | CIGO-Overdiep Appingedam